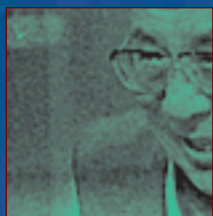

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu Dalajlámův list

Co s ženami v historii?

Pavel Cácha:
Žurnalistou na venkově

Obsah:

Příloha

Martin Voříšek: **Dalajlámův list** (38)

O čem se (ne)mluví

Martin Groman a Martin Belásek: **Co s ženami v historii? (aneb podvojná Lenderová)** (4)

Jakub Šofar: **Šosky 15** (9)

Dobrá glosa

Vladimír Novotný: **Pod maskou ohromujících dovedností...** (10)

Kolocovy cestapády (14)

Rozhovor

Pozůstatky asi dvou milionů Pařížanů..., rozhovor s Michalem Schindlerem (18)

Hudba

Petr Novotný: **Mig 21** (26)

Jakub Šofar: **Celaskon a dioxin** (28)

Macurova světnička (30)

Kafe Evy Hrubé (32)

Média

Pavel Cácha: **Žurnalista na venkově** (34)

Literatura

Samuel Titěra: **Ten třetí, tedy sex sám...** (36)

Podobrazník

Honza Hanzl: **Simona a Patrik** (37)

Na titulní stránce: Michal Schindler, koláž (DA) s použitím fotografií Martina Voříška a Sabiny Sedlačkové

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 12, ročník 4. E-mail: dobraadresa@first-net.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Redakce: Miroslav Cingl, Martin Groman, Jan Los, Ondřej Macura, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenkova, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Teyari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Fotografie prostitutky
z její zdravotní knížky
(k článku na str. 4)

Omluva

V minulém čísle Dobré adresy jsme hned jako první, nejzásadnější materiál přetiskli nově nalezený dokument, který nám poskytl jeho objevitel literát a literární historik, Jan Katolista Turkyně. Jméno nálezce jsme u materiálu omylem zapomněli uvést, za což se JKT upřímně omlouváme. Doufáme přitom, že Dobré adrese poskytne i další cenné dokumenty, na něž při své badatelské práci narazí.

Naši milí,

všimněte si v příloze tohoto čísla fotek Martina Voříška „Dalajlámův list“. Nikdy jsem moc nevěděl, k čemu je na světě Dalajláma, ale hezky se směje. Někdy to stačí.

Co se týče prvního materiálu v čísle, tak je o ženách. Ženy jsou zásadní komunikační téma pro muže, a pro ženy taky. Dva Martinové, Groman a Belásek, si posvětili na ženu, která si posvětila na ženy v historii.

Vladimír Novotný zahajuje svou novou rubriku Dobrá glosa. Petr Novotný pokračuje ve svou starou rubrikou Dobrá deska. To jsou vše jsou dobré zprávy.

Já sám jsem udělal rozhovor s Michalem Schindlerem. To se chlubím. Jestli si ten rozhovor nepřečtete, tak uvidíte. A jestli přečtete, tak stejně.

Samuel Titěra napsal recenzi na Řezníka. Ne že by šel do masny a někoho tam odchytil, on si přečetl stejnojmenný román od Francouzky Aliny Reyes. A je to prý síla.

Pavel Cácha napsal do rubriky Média o svých zkušenostech z regionálních novin. A je to taky síla.

Kromě toho je v čísle ještě spousta dalších věcí. Vždyť vy si je už najdete. Možná jste si toho už všimli, ale v úvodníku se vždycky objeví nějaká hloupost, náš grafický kouzelník Jakub Tayari se jí chytne a udělá podle ní úpravu čísla. Jednou bylo v úvodníku cosi o smrti a on polepil celé číslo kostičkami. Jsem zvědav, co udělá, když sem napíšu, že tohle číslo je kvůli těm historickým ženám, Evě Hrubé, Řezníkovi a Podobrazníkovi vlastně ženské...

Mějte se hezky,

Štefan Švec

Go s ženami

v historii?

aneb
dvojitá
Lenderová

2x Lenderová

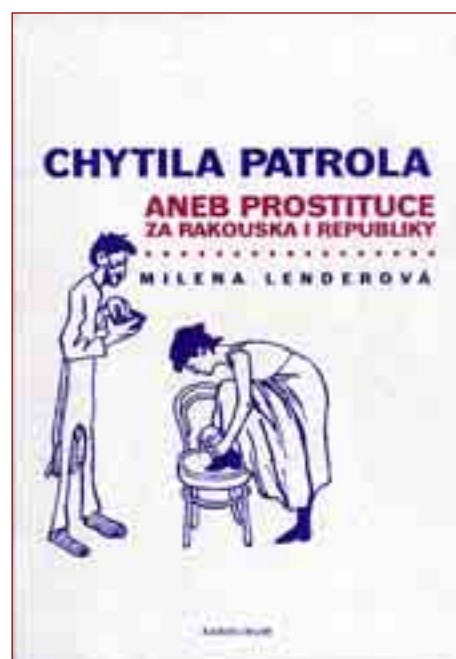
Gender studies jsou oborem módním. To ještě nemusí být špatně, i fyzika byla kdysi oborem módním a podívejte, kam to do-
táhla. Gender studies se u nás (v mírném závěsu za světem)
rychle rozvíjejí a coby kontrastní barvivo pronikají do oborů dalších,
mimo jiné do dějepisectví. Historička Milena Lenderová je jednou
z žen, které se „dějinami ženy“ (při vší problematičnosti obou pojmů)
zabývají v našem kontextu. Lenderová je v tomto ohledu známá a rov-
něž pilná. V krátkém časovém odstupu vyšly nedávno dvě tematické
publikace, pod nimiž je podepsána. Zabývejme se postupně oběma...

K literárně svižnému a svůdnému stylu studie jistě

přispívá i fakt, že většina informací o životě

prostitutek a podobě prostituce ve sledovaném

období nepochází z „hard pramenů“...

Jinak za císaře pána, jinak za tatíčka aneb Jak se provozovalo nejstarší řemeslo v Čechách v minulých dvou stoletích

Někdy se nechává zvoleným
tématem unést až za
hranice slušné
obrazotvornosti: „Všude
existovala zařízení
odpovídající vkusu klienta...”

Českobudějovická historička Milena Lenderová je známa jako autorka studií o dějinách českých žen – jejím oblíbeným klišé je „život ženy ve společnosti, které vládli muži“. Z této perspektivy popsal už například život především měšťanských žen, paní a dívek v knize *K hříchů i k modlitbě*. Zpracovala zde každodennost středních vrstev české společnosti druhé poloviny devatenáctého století a počátku století dvacátého. „Hlavními postavami“ její práce tehdy byly ženy vážené (Marie Červinková-Riegrová, Zdenka Braunerová, Magdaléna Dobromila Rettigová, Božena Němcová, Zdenka Havlíčková a další). Svou předposlední práci *Chytila patrola aneb Prostituce za Rakouska i republiky* se Lenderová zaměřila na o poznání nižší společenskou třídu ve stejném období.

Sleduje a metodami dějin každodennosti na základě sociodemografických, lékařských i literárních pramenů rozebírá různé metody prostituce (divokou, registrovanou, pouliční, bordelovou nebo šenkovní, každodenní jako příležitostnou), rovněž neopomene přiblížit jednotlivé účastníky „bussinesu“ (nevěstky, klienty, kuplíře) i pohlavní nemoci. A tak se dozvíme, kde se v kterých dobách v Praze a dalších českých městech šlapalo, jak vypadal podnik v té které době, jaké v něm panovaly zvyky, co pro holku i kunšofty znamenala návštěva bordelu nebo klofnutí z chodníku, jakou mívaly prostitutky klientelu, že interiéry bordelů laděné do červeného plyše jsou doménou až ne-

vkusu dvacátého století. Lenderová rozebírá možnosti, jak se dívka mohla k prostituci dostat a jaké měla šance a metody, jak se zase vrátit do běžné společnosti. Čtenář dokonce dostane návod, jak si zařídit vykřičený podnik, jak sehnat děvčata a jak přilákat klienty; samozřejmě návod pro dnešní hi-tec podmínky absolutně neživotný.

Čtivé helmbrechtice

Jak sama autorka v úvodu píše, její snahou bylo „pojmut prostituci jako důležitý společenský jev“, pokusila se „vnímat povolání prostitutky jako svébytnou profesní kategorii“. Mezi motivy svého badatelského úsilí dokonce Milena Lenderová odhaluje „pohlavní pud“ jako jednu „z hnacích, třebaže skrývaných sil dějin“.

Práce Mileny Lenderové ovšem není suchopárnou vědeckou studií; čtenář nemusí být zrovna nemravnosti chtivý úchyla, aby ji přečetl za večer. Autorka se sice ohrazuje proti tomu, aby psaní o prostituci bylo vnímáno jako kratochvilné čtivo, nicméně nenechá si ujít příležitost, aby čtenáře pobavila, zaujala, líčením života prostitutky doslova svedla. Například na základě policejních zpráv popisuje brloh v ulici Na Bojišti v polovině dvacátých let: Byly zde „jen dva divany a jedno plechové umývadlo s roztokem hypermanganu. Střídal se v něm dvě holky (zřejmě v brlohu a ne v hypermanganu, pozn. MG), přičemž denní příjem každé z nich nebyl nikterak malý: 200–250 Kč.

Jindy tvořila zařízení pokoje pouliční holky stará pohovka, potažená červeným voskovým plátnem, z něhož vykukovala ocelová péra a koudel. Stůl a bedna místo židle byly natřeny podlahovou barvou. Celé zařízení mělo cenu kolem dvaceti korun.“

Lenderová ve své práci o prostituci kromě expresivních pasáží také shrnuje a charakterizuje odbornou českou i světovou literaturu. Nízký počet relevantních prací jí umožňuje, aby mapovala tuto oblast v zásadě od středověku po dnešek, což je u mnoha jiných oblastí historického bádání rozsah neuvěřitelný. K literárně svižnému a svůdnému stylu studie jistě přispívá i fakt, že většina informací o životě prostitutek a podobě prostituce ve sledovaném období nepochází z „hard pramenů“ (třeba sociologických studií, výzkumů v terénu), ale ani z pamětí samotných holek, jako v převážné většině z pramenů literárních (K. Čapek, Machar, Karásek ze Lvovic, Alma Mahlerová-Werfelová, Herrmann, Seifert, Šusta, Zweig, Masaryk, Bass, Durych, Hašek a další a další a samozřejmě nemohou chybět Neruda, Kisch a Géza Včelička). Lenderová k jinak už tak dost výrazným popisům uvedených autorů se zjevným gustem přidává svá vlastní líčení dobových reálií. Někdy se nechává zvoleným tématem unést až za hranice slušné obrazotvornosti: „Všude existovala zařízení odpovídající vkusu klienta, jeho sociálnímu postavení a finančním možnostem: od přepychových domů, kde slečny oblečené jako princezny očekávaly zákazníky v plyšém čalouněných pokojích, až po námoř-

čem
se
(ne)
mluví

Za zmínku stojí
diskuse, která se
kolem tohoto zákona
vedla – poslanci, tisk
i odborná veřejnost se
vcelku shodli na tom,
že nebýt zájemců
o prostitut(k)y nebylo
by prostituce. Velkou
část zákazníků tvořili
mladí muži, kterým
jejich vrstevnice
milostné hrátky
odmítaly, aby do
manželství vešly
v souladu s dobovými
požadavky
neposkvrněné.

Zatímco císařství se snažilo prostituci popsat,
podchytit, uzavřít do bordelů a holkám rozdat
zdravotní knížky a pravidelné kontroly, naivní
první republika s masarykovským prudérním
protestantismem se rozhodla vykřičené domy
zavřít.

*nické krčmy, kde na holé matraci opilá holka
mechanicky roztáhla nohy.*

Reglementace nebo abolice?

Z dosavadního líčení studie Mileny Lenderové Chytila patřila by mohl vzniknout dojem, že práce vyniká klipovitostí, útržkovitým řazením nemravných, úsměvných, sladkobolných i odpudivých a perverzních detailů a že se v neladu a skladu dovíme spoustu drbů a nechutností, které se tváří jako dějiny každodennosti. Práce ale základní spojovací linii má. Pohromadě ji drží a skutečnou studii z ní dělá sledování poměru státu k prostituci. Lenderovou zajímá, jak se s tímto fenoménem vyrovnávalo Rakousko i Československá republika.

Větší realismus prokázalo Rakousko-Uhersko, kde ani členové vládnoucího domu nemohli ukrýt své osobní zkušenosti s lehkými holkami. Hlavní spor kolem toho, jak by se měl stát s prostitucí vyrovnat je shrnutelný do dichotomie: reglementace versus abolice. Zatímco císařství se snažilo prostituci popsat, podchytit, uzavřít do bordelů a holkám rozdat zdravotní knížky a pravidelné kontroly, naivní první republika s masarykovským prudérním protestantismem se rozhodla vykřičené domy zavřít.

Diskuse kolem tohoto problému jsou poučné dodnes – zatímco po zavedení zdravotních knížek se dařilo snižovat počet po-

hlavích onemocnění a rakouský „bordelový zákon“ dokonce vedl k jistému poklesu zájmu o prostituci (jít do podniku přece jen vyžadovalo větší odvalu než ulovit holku z chodníku), za republiky se rozmohla prostituce pokoutná, barová, hodinové hotely a s tím rostl také počet pohlavně nakažených klientů. Požívačně devatenácté století vyznávalo názor, že prostituce je neodstranitelná součást společnosti (protože nezmi- zí poptávka po ní). Abolice naproti tomu spatřovala v prostituci dvojí morálku – jednu pro muže a jinou pro ženy, a tak požadovala zrušení státní regulace prostitutek a rovnou zakázání veškerých aktivit s prostitucí spojených. Není divu, že jedním z propagátorů abolice byl TGM. A tak prvo- republikový Zákon o potírání pohlavních nemocí roku 1922 nevěstince zakázal.

Za zmínku stojí diskuse, která se kolem tohoto zákona vedla – poslanci, tisk i odborná veřejnost se vcelku shodli na tom, že nebýt zájemců o prostitut(k)y nebylo by prostituce. Velkou část zákazníků tvořili mladí muži, kterým jejich vrstevnice milostné hrátky odmítaly, aby do manželství vešly v souladu s dobovými požadavky neposkvrněné. Jak tedy vyrvat mladé muže z náruče prostitutek? Například profesor Karel Ulrich v únoru 1921 před Spolkem českých lékařů navrhol vyjmout mládež, které rodina není s to vysvětlit, že nemá chodit do hamejzů, „z moci nesvědomitých rodičů a poručníků a umístiti je ve vhodných ústavech.“ Rozumnost a inteligence epochy se zkrátka

Eva nejen ve sborníku aneb ženy v historii

„Do Čech dolehly
nanejvýš vzdálené
ohlasy, ostatně Havlíček
už věděl, že česká nátura
a metafyzická reflexe
nejdou příliš dohromady.“

pozná na tom, jak se vyrovnává se svými
nejnižšími pudy a částmi společnosti.

Literáti do hampejzu

Práce profesorky Lenderové je poučná, čtivá i zábavná, zajímavě vypovídá o stavu společnosti a státu za Rakouska i republiky. Nejméně poučená je tam, kde hovoří o prostituci dnešní – většinou bez odkazu (a když, tak na webové stránky KSČM) mluví o současných poměrech dosti naivně. Například jako současné novinky v oboru uvádí prostituci mužů (gigolů i gayů) a navazující obchod s drogami. Pomíjí fakt, že zatímco prostitutky se vždy shlukovaly – jak v bordelu tak na ulicích – gigolové, nebo jiní vydržovaní pánové byli statisticky, lékařsky nebo jinak v zásadě nepolapitelní. Také zajímavé je tvrzení Mileny Lenderové, že nejvyšší kastou současných českých prostitutek jsou vysokoškolsky vzdělané ženy; o tom není nutné pochybovat, ale bylo by zajímavé zjistit, odkud historička Lenderová tato svá prameny nedoložená tvrzení bere. Zřejmě chybí dostatek literárních popisů prostituce od současných českých autorů. A to je zajímavé zjištění.

Martin Groman

Lenderová, Milena: Chytla patrola aneb Prostituce za Rakouska i republiky. Karolinum, Praha 2002, vydání první, náklad a cena neuvedeny.

Profesorka Milena Lenderová sestavila také sborník *Eva nejen v ráji*, který vyšel na sklonku roku 2002 v nakladatelství Karolinum. Sborník má podtitul „Žena v Čechách od středověku do 19. století“ a obsahuje včetně úvodu osm studií od čtyř žen a tří mužů. Všechny pocházejí z konference „*Dámy na každém pádu*“, pořádané v roce 1999 v Českých Budějovicích. Obecně jsou texty seřazeny chronologicky podle období, jímž se zabývají, a týkají se v dané epoše buď žen obecně, nebo žen konkrétních, historických, takřkajíc po dějinné hýždí poplácatelných.

Čímž se dostáváme ke gender studies. Úvody, kterými opatřují sborníky editoři, bývají texty svým způsobem programovými. Sdělují nám, za jakým účelem byl sborník vydán, z jaké konference pochází, případně jakou školu a jaký vědecký názor ve svém souhrnu reprezentuje. Editorka Lenderová se v úvodu svém neubránila několika zbytečným generalizacím, zjevně motivovaným feministicky. Nechci tu útočit na feminismus, ten je legitimním politickým hnutím, s nímž se dá kultivovaně souhlasit i nesouhlasit, smutné je jen to, když se politický názor stane natolik zaslepujícím, že plodí polopravdivé bludy.

Bludy lze dokumentovat třeba na odstavci, jímž Lenderová hodnotí boj za ženská práva v devatenáctém století. „*Idyla byla ta tam, jakmile začaly ženy volat po kvalifikaci, která by jim umožnila vlastní profesi. Chtěly vzdělání končící maturitou, pak i stu-*

dia univerzitní. Chtěly vstoupit na trh práce. Mužský odpor vůči tomuto přání byl jasnozřivý, podpořen vidinou studené plotny, nepříštých knoflíků, zažloutlých manžet a límečků, umouněných dětí, ekonomicky nezávislé a tím pádem neovladatelné manželky. Přesto ženy své právo na vzdělání prosadily a uhájily.“ Konec citátu.

Lenderová má jasno. Ženy bojovaly a vybojovaly, muži bránili a neubránili. Ani slovo o tom, že o prosazení vyšších stupňů vzdělání pro ženy se museli zasadit především muži, aby ona pokroková myšlenka vůbec měla šanci na úspěch. Ani slovo o tom, že vznikající ženské hnutí podporovali a v řadě případů dokonce iniciovali také konkrétní svobodomyšlní muži. A už vůbec není zmíněn odpor proti emancipaci, pocházející od samotných žen. Tedy doložený tlak, který ze strany matek, babiček, tet i vrstevnic působil na propagátorky ženského vzdělání a snažil se je (často drsně) usměrnit zpět k tradiční představě o roli ženy ve společnosti. Ženy bojovaly a vybojovaly...

Lenderová má o feminismu velmi nadenou představu, o jeho situaci u nás dovede napsat i: „*Do Čech dolehly nanejvýš vzdálené ohlasy, ostatně Havlíček už věděl, že česká nátura a metafyzická reflexe nedou příliš dohromady.*“ Vida, z feminismu se tu stala metafyzická reflexe! Neměl by se prohlásit náboženstvím?

Sborník má tedy mírně zaslepený úvod. Bohužel hned první následující studie nás

Za nejcennější části sborníku považují texty Václava Bůžka (*Muž, žena a děti v aristokratické rodině na prahu novověku*), Marie Ryantové (*Polyxena z Lobkovic*) a Pavla Krále (*Žena a smrt v 16. a 17. století*). Nikdy bych například nevěřil, že až do poloviny šestnáctého století byla svatební noc novomanželů výrazně veřejnou záležitostí, při níž museli být přítomni důvěryhodní svědkové.

donutí ocenit i jej, protože v míře zaslepenosti dobyla území nevidaná. Božena Kopiczková stvořila svůj text „*Žena evropského středověku v zajištění své doby*“ z frází („*do scénářů, které režíroval sám život*“), klišé („*největší filozof starověku Aristoteles*“, „*obraz renesance – začínajícího období rozumu*“), ahistoricky hodnotících publicismů („*neblahého mnicha – zmíněného Jindřicha Institutrise*“, „*pověstné, šokující knihy Malleus maleficarum*“, „*Matěj z Janova zaujal k ženám bez výjimky a nepodmíněně kladný, až pokrokový postoj*“) a příšerných větných konstrukcí typu „*Z podrážděné reakce těchto vzdělaných mužů je zřejmé, že počátek 16. stol. s nastupujícím raným novověkem neposunuje postoj intelektuálně aktivní mužské složky katolicky laděné části české a moravské společnosti ve prospěch hlubšího zasahování žen do veřejných záležitostí.*“ Uf.

Nedivím se, že se v Karolinu nikomu nechtělo studii číst, ale přeci jen by univerzitní nakladatelství nemělo do oběhu vypustit text s takovým množstvím překlepů a chyb v čárkách (nejedná se o skriptu a douška o neprojití jazykovou úpravou se v knize neobjevuje). Ještěže ostatní části knihy jsou v tomto ohledu vychytanější.

Zpět ale k autorčině zaslepenosti. Kopiczková má také jasno, ba ještě jasněji než Lenderová. Její světonázor (resp. ženo versus mužonázor) číší z každého řádku. Autorka je spravedlivě rozhořčena na všechny maskulinní obludy, které po celý evropský středověk nedělaly nic jiného, než trápili že-

ny. Po přečtení studie se zdá neuvěřitelné, že ženy jako druh vůbec středověk přežily. Budiž. I takový pohled je možný a dá se obhajovat. Neměl by se ale podepírat hloupostmi. Nejhloub do zátoky dezinterpretace Kopiczková zapluje, když cituje Kosmovu kroniku, konkrétně pasáž o Libušině soudu („*Ó křivda mužům nesnesitelná! Žena děravá se obírá mužskými soudy v lstivé myslí...*“), načež zmíněný citát prezentuje jako Kosmasův názor na ženy. S bezbřehou velkorysostí pomíjí, že kronikář citoval jednu stranu mytického sporu a že okolí příslušné pasáže je prodechnuto úctou k velké kněžně. Když jde o to udělat z Kosmase misogynu, každý prostředek je dobrý. Podle stejné logiky lze ovšem učinit misogynu i z Kopiczkové, neboť cituje svatého Augustina („*...v ženě má počátek zlo a skrze ni počala lež.*“).

Studie Boženy Kopiczkové je na úrovni upachtěné, velkým úsilím podložené, ale špatné seminární práce. Vstup do sborníku je tedy mírně nešťastný. Naštěstí ho vynahrazuje zbytek. Nepočítáme-li text Zdeňka Bezecného „*Marie Anna ze Schwarzenbergu*“, který je stylově spíš červenou knihovnou než vědeckou studií, přináší nám ostatní práce zajímavé postřehy o ženách a obecně životě žen na našem území. Pojednávají především o ženách z vyšších společenských vrstev, to je ale vzhledem k charakteru a dostupnosti soudobých pramenů ospravedlnitelné. O selky se u nás budou více zajímat až další generace historiků.

Za nejcennější části sborníku považují texty Václava Bůžka (*Muž, žena a děti v aristokratické rodině na prahu novověku*), Marie Ryantové (*Polyxena z Lobkovic*) a Pavla Krále (*Žena a smrt v 16. a 17. století*). Nikdy bych například nevěřil, že až do poloviny šestnáctého století byla svatební noc novomanželů výrazně veřejnou záležitostí, při níž museli být přítomni důvěryhodní svědkové.

Dvě ještě nezmiňené studie, pod nimiž je podepsána sama Milena Lenderová (*Dívčí a ženské deníky 19. století a Barokní čtenářky... – spolu s Jitkou Radimskou*) jsou mírně zmateným souhrnem postřehů, které se dají vyčíst z dochovaných soukromých dokumentů. Žádný převratný názor na ženy daných období nepřináší, ale neurazí.

Gender studies jsou módním, dynamic-kým oborem. Jsou zajímavým úhlem pohledu, který může obohatit naše vnímání světa a samozřejmě i lidských dějin. Nelze po-
minout to, že gender studies vyrostla z feminismu a že se v nich tedy stále ještě prosazuje určité politické zacílení. Je však namístě se domnívat, že alespoň v části oboru se toto zacílení postupně vytratí. Pak se gender studies stanou pro ostatní obory ještě výraznějším obohacením. Určité známky takového obohacení naznačuje i sborník, kterým jsme se zabývali na předchozích řádcích.

Martin Belásek

O

čem
se
(ne)
mluvíŠOSKY¹⁵
(Šofarovy fotosky)

...podstatní

jsou lidé,

občanské

shromáždění,

náhodná, jen

pro tu chvíli

vzniklá

sociální

skupina...

Jsem z tak staré doby, že si ještě vydržuji fotoalbum, vlepuju do něj fotografie, neboť tak šel život... Mimo svých osobních snímků však přechovávám i ty, se kterými nemám nic více (ani nic méně) společného, než že k nim mám vztah...

Zkousím vás, zda to vydržíte ještě jeden rok. Já mám fotek dost!

Bez složitého zkoumání stop jste jistě ihned poznali, že děj na fotce je možno časově zařadit do let 1964–1971, kdy ve výtvarném umění byly každým rokem rozbírány „starobylé“ hradby a posouvány dál a dál. „Hepeninkům“, což nebylo nic jiného než spojení výtvarna s divadlem (a to divadlem vycházejícím z jarmareční frašky, z „nízkého dramatu“) se obzvlášť dařilo: slovo „umění“ se vrátilo nejen díky ideologickému tání mezi lidmi na ulici. Dnes asi těžko můžeme pochopit a vcítit se do osvobozené atmosféry, plné hledání, očekávání a těšení. Záměr performerů mohl být zcela odlišný od zážitku diváků (roz-

měr psychologický, sociologický, politický vzniká vždy ad hoc; nedá se naplánovat, dá se pouze očekávat, dá se vyžadovat, ale nemusí být naplněn). A fotografie zachycuje právě to, o čem žádná pozdější zpráva nemůže podat informaci. Takže vůbec není podstatné, kdo, kdy a proč na té ulici maluje, podstatní jsou lidé, občanské shromáždění, náhodná, jen pro tu chvíli vzniklá sociální skupina...

Dnes, kdy se i na ulici „už může stát takřka vše“, by taková momentka těžko mohla vzniknout. A když, tak jen díky filmařům a statistům. Klid. Jedeme. Klapka 25 – popáté: lidé cosi objevující...

Dobráglosa:

Dobráglosa: Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa: Vladimír
Novotný

Dobráglosa:

Dobráglosa: Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Pod maskou ohromujících dovedností...

Dobráglosa:

Dobráglosa:

větem může pravděpodobně otrást skoro cokoli (doufám, že tato glosa ne!). Také se přitom dá ze všech sil škubat oponou a stejně se nic nezmění – a právě tak se dá všechno zpochybnit. Ku příkladu když vznikl proslulý slogan o deseti dnech, kteréžto otráslы světem, nabíledni byla námitka, že mnoho otrésného, co se potom odehrálo v zemi, kde zítra již znamená včera, neotráslo vůbec ničím a nikým.

Proč však tolik slov o slovním spojení, připomínající leda tak pohádkové Stolečku, prostři se či Obušku, z pytle ven, a které nejvíc odpovídá somnambulnímu Oslíčku, otrés se? Protože v Knižním klubu nyní vyšla kniha, jež se zove *100 knih, které otráslы světem* a fascinující (tudíž krajně nedůvěryhodný) podtitul *Historie myšlení od starověku po dnešek*. Napsal ji britský novinář Martin Seymour-Smith, dokončil ji v listopadu 1997 a v úvodu se snažil objasnit, čím se řídil ve svém výběru. Raději nebudeme marnit čas s leckterými překladatelskými a sty-

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa: Dobráglosa: Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Bombastická formulace, že něco otřese světem, představuje
kontrast k antibombastické formulaci, že něco světem
neotřese a přesto to může mít velký význam.

Dobráglosa:

listickými kostrbatinami textu, spokojme se jenom se dvěma drobnými ukázkami, např. „vděk se nedá vyjádřit slovy, ale jeho laskavost by se dílem dala považovat za námět této knihy“ nebo „své největší poděkování nejen za spolupráci na této knize, ale za mnoho jiného jsem vyjádřil ve věnování“. Uf.

Zanedlouho, již v úvodu natrefíme na moudrá slova: že totiž kniha „není ani přehlédem vrcholných literárních děl, přestože mnohá z nich (například Platonova Republika) takovými díly rozhodně jsou. Některá (například Kapitál) ale určitě vrcholnými literárními díly nejsou.“ Marxův Kapitál může být podle autora nahrazen „mnohem srozumitelnějším a jednodušším Komunistickým manifestem, i když ani ten není žádné velké literární dílo.“ Už z těchto slovních skvostů je zjevné, že ve vybrané stovce knižních opusů budou převažovat (a také převažují) díla filosofická, vědecká, politická, náboženská atp. a že na takzvanou klasickou beletrii (do níž z dnešního pohledu bez váhání za-

hrnujeme i Thukydidovy Dějiny, které tu ostatně figurují) dojde věru jen výjimečně. A o to právě jde.

Bombastická formulace, že něco otřese světem, představuje kontrast k antibombastické formulaci, že něco světem neotřese a přesto to může mít velký význam. Začneme hned od prazáčátku: ve výběru Seymoura-Smitha není nic o starých sumerských eposech, ačkoli ty otřásly světem do té míry, že se k nim pořád vracíme a že vědci a myslitelé pořád objevují jejich nesouměřitelnou, dozajista pro mnohá staletí a pokolení víc než enigmatickou velikost. Nicméně na ně nedošlo, začínáme tedy v novinářově výčtu až I-ťingem a Starým zákonem. Na spisech tohoto typu však tolik nezáleží: jde nám pouze o zastoupení beletrie a vůbec tzv. krásné či klasické literatury. Která z nich má právo o sobě tvrdit, že otřásla světem, která nikoli – a které literární dílo o to vůbec usilovalo, nejsou publicistikou, politikou či bulvárem?

„vděk se nedá vyjádřit
slovy, ale jeho
laskavost by se dílem
dala považovat za
námět této knihy“

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa: Dobráglosa: Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa: Vladimír Novotný

Pod maskou ohromujících dovedností...

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa:

Tahle zapeklitá otázka britského novináře nemálo trápí, poněvadž ve svých publicistických kostech cítí, že něco po čertech není v pořádku – a navíc všechno nahlíží prostřednictvím anglosaské tradice, tj. preferuje kánon, který se v jeho kulturní oblasti vytvořil. A tak medituje nad knihami, které pro něho něco znamenají – a jak vysvětluje, jiná díla pro něho zase až tak moc neznamenají. V této souvislosti mj. prohlašuje, že slavné nemusí nutně znamenat vlivné a jako příklad uvádí Alenku v kraji divů a za zrcadlem. A sugestivně se ptá: každý o ní přece slyšel, ale ovlivnilo to někoho? Změnilo to něčí životy? Má toto dílo vůbec potenciál změnit něčí život?

Tady asi spočívá vysvětlení, oč autorovi kráčí: preferuje knihy, které podle jeho názoru „otřásají světem“, „mění životy“, nejde mu však o tituly, které by „otřásly duchem“ a které by nepředkládaly definitivní vědecké pravdy (často definitivní v tom smyslu, že se o nějaký čas později definitivně vyvracejí). Aby si Seymour-Smith zachránil image, kvapně prohlašuje, že by do jeho stovky určitě patřil soubor povídek Sherwooda Andersona Městečko v Ohio. To je od něho hezké, mít takový pěkný vztah k dávné povinné četbě, leč nic racionálního v tom není: zrovna Francií či Německem v žádném případě Městečko v Ohio neotřásl. A tak novinář opět klade důraz na to, že prý „podal značně oglosovaný seznam stovky knih, které skutečně měly, i když někdy zvráceným a nepříliš zřetelným způsobem, nepopíratelný

vliv na lidské myšlení, a tudíž samozřejmě i na různé prvky lidského chování“.

Budiž. Z toho ovšem vyplývá, že nebohá zmíněná Alenka byla v novinářových očích tuze málo zvrácená a příliš zřetelná a neměla dost nepopíratelný vliv na lidské myšlení atp. Seymour-Smith asi ví mnohem víc než obyčejný smrtelník: jinak by si netroufl bez mrknutí počítače napsat takovou jalovost, že Hegel „byl chytrý, ale nedostatečně moudrý“. Tohle si mohou myslet leda tak in-seminátoři v Uherském Hradišti, leč jde o názor a o gusto – ale napsat vzápětí o Heideggerovi, že to byl „nacistický šarlatán“ – a nedodat vůbec nic k tomu? Zprvce to není pravda, zadruhé i kdyby to byla pravda, je tu ještě cosi jiného, totiž Heideggerovo dílo, za třetí je nad slunce jasnější, že šarlatánem je pan Martin Seymour-Smith. Budme však trpěliví.

Autor nešarlatán dále praví, že svůj výběr sestavil na základě principu, že „mnozí spisovatelé (Goethe, Dickens či Dostojevskij), jejichž díla dosáhla úžasných literárních kvalit, stejně jako dodavatelé vysoce úspěšné a nikoli neinteligentní zábavy jako Margaret Mitchellová, budou vynecháni na úkor jistých filozofů, kteří jsou dnes nejen neznámí, ale jejichž díla se mimo univerzitní půdu takřka nečtou“. Inu, odkdy se však filosofové četli mimo univerzitní půdu? Autor mlží dál: například Sextus Empiricus je v jeho očích mnohem důležitější než Margaret Mitchellová, která prý čtenáře bavila, ale neměla na ně žádný vliv, a je také mnohem

Dobráglosa: Dobráglosa:

Dobráglosa:

Dobráglosa:

O Heideggerově práci píše jako o „nechutné“ (!) a dochází k závěru, že pokud má Heideggerův spis Bytí a čas „ještě dnes nějaký vliv, pak to zavinila základní nesrozumitelnost tohoto díla“.

důležitější než Hemingway a dokonce víc než Beatles. Literární dějiny jsou samá záhada, Beatles přeci knihami svět měnit nehodlali.

Nicméně Seymour-Smith, viditelně nerad, připouští, že „několik skutečně klasických literárních knih se do tohoto výběru přece jen dostalo, i když to nikdy nebylo výhradně z literárních důvodů“. Zařadil tudíž mj. Božskou komedii, Rabelaise a Cervantese, protože „tato díla změnila, či zpestřila způsoby, jakými o sobě uvažují nejen jedinci, ale dokonce celé národy“. Z téže příčiny je zde Orwellův román 1984, byť prý není tak velkolepým dílem představitosti jako Zamjatinovo My nebo Konec civilizace Aldouse Huxleyho (ten česky vyšel i pod původním názvem Krásný nový svět, ale nešť). A novinář vynáší v Orwellův prospěch argument přímo zničující: „Dokonce ani vznešené a bystré dílo *Middlemarch* George Eliotové takový vliv nemělo.“

Publicista žel rozjímá o literatuře dál a soudí, že ve výběru „*důraz tedy padl mnohem víc na filozofii a myšlení než na literaturu*“. Tím „myšlením“ jsou míněny odborné vědecké práce, a to zdaleka nejen humanistické, vzápětí však autor vysvětluje, proč pomínul kupříkladu Utrpení mladého Werthera: pak by prý mohl klidně zařadit i ruského spisovatele „Artsybaševa“ (škoda, že se redaktor Petr Matoušek nepodíval do slovníku, jak se tenhle známý spisovatel píše správně!) a že by bylo možná lepší zařadit Viléma Meistera léta učednická, ale o této

knize prý ani Goethe nevěděl, o čem je – podle některých je o podvojném účetnictví. A vůbec, do tohoto výběru vlastně nemají patřit žádná vrcholná literární díla, poněvadž to jsou „*jen vrcholná literární díla*“.

Ale i když ve vrcholných literárních dílech má Seymour-Smith jasno, ve filosofii věru nikoli, navíc má před filosofickým myšlením zjevný strach a operuje samými emocionálními přídomky. O díle Hegelově hovoří jako o „*mnohem hrozivějším příspěvku*“ – prý hrozivějším než Mein Kampf. O Heideggerově práci píše jako o „nechutné“ (!) a dochází k závěru, že pokud má Heideggerův spis Bytí a čas „*ještě dnes nějaký vliv, pak to zavinila základní nesrozumitelnost tohoto díla*“. Proto v knize Heidegger není, ačkoli Sartrův esejistický spis Bytí a nicota ano – zato tu figurují citáty předsedy Maa. Ty jsou dozajista srozumitelnější, ovlivnily náš život jako málokdo a především asi hluboce zapůsobily na duševno britského novináře. Šťastný to muž!

Minulost je minulost, leč kterápak literární díla z 19. a 20. století zařadil Seymour-Smith do svazku 100 knih, které otřáslы světem? Vojnu a mír Lva Tolstého, Tak pravil Zarathustra Friedricha Nietzscheho, 1984 z pera George Orwella a Proces Franze Kafky – to je z anglosaského pohledu úctyhodný výkon. U Kafky se pozastavme: ničím netřesený autor o něm vědoucně tvrdí, že je to Čech. Sic. (Že novinář neví, jak se správně píše „veledůležitý“ francouzský básník „La-fourge“, nelze mu vyčítat – neví to ani re-

daktor publikace.) Leč autor rozumuje asi takto: Kafky si původně nejvíc cenili „intelektuálové“, ale je stále jasnější, že ačkoli byl (Kafka) především intelektuálem, psal i o tom, jak se cítí „obyčejní lidé“. Dále autor „odhalil“, že hrdina Zámku nebyl zeměměřič, ale „podvodník bez kvalifikace“. A jaký smysl má Proces? Prý je to „*satira na onu pruskou věc, která ztělesňuje pravdu*“. Jemnáčku, to fakt muselo otřást světem! O Kafkově otci tvrdí, že byl „*současně panovačný, ziskuchtivý, solidní, omezený, vulgární a vznětlivý*“. Nastojte: současně! Posléze však Seymour-Smith vyrukuje s verdiktem nadmíru americky pozitivním, neboť usoudí, že „*Proces by kromě jiného mohl být skvělým programem všech městských zastupitelstev*.“

Nicméně nakonec se přiznám bez mučení, že víc než piruety šarlatána Seymoura-Smitha mě vyděsila záložka, v níž se v rozverném duchu prohlašuje, že autor „*má dar popsat jednou trefnou poznámkou to, nač komik zpravidla potřebuje celý pořad*“. Nepřijde mi to v případě knih o myšlení zrovna patřičné, zvláště když se jim žádní komici ani baviči ve svých estrádách valně nevěnují. A ještě víc mě postrašil redakční rejpanec adresovaný „odborníkům“, kteří prý „*často jen předstírají, že tyto milníky světové literární kultury drží v rukou*“. Jen to zkuste, uchopit milník do dlaní! A navíc v této knize o žádné MILNÍKY LITERÁRNÍ KULTURY absolutně nejde. Nuže hle, jaké jest „myšlení“ dneška!

Na cestě

Já sem šla po
Věkošách a potkala
sem dva psy, takovýho
krásnyho pejska
a takovýho
nabóchanyho
dobrmana a když jsem
toho pejska pohladila,
tak se na mě tak
škaredě díval tó držkó.
Pak sem nasedla na
kolo a jela jsem do
města. Ale asi za půl
hodiny sem si všimla,
že valí za mnú.

Také jste na cestě? Pozorujete, má-
loco se vám líbí a děláte si zápis-
ky? Taky je píšete tak rychle, abys-
te zachytili proud řeči, kterou slyšíte a tak,
aby to lidé, jejichž řeč si zapisujete, neslyše-
li. Chtěl bych si s vámi své zápisky vymě-
nit...

JITKA A PES

Já sem šla po Věkošách a potkala sem dva
psy, takovýho krásnyho pejska a takovýho
nabóchanyho dobrmana a když jsem toho
pejska pohladila, tak se na mě tak škaredě
díval tó držkó. Pak sem nasedla na kolo a je-
la jsem do města. Ale asi za půl hodiny sem
si všimla, že valí za mnó. Nevěděla sem co
dělat. Tož sem se rozhodla, že ho odevzdám
na policiji.

Tak sme jeli, já na tom kole po chodní-
ku a pes valil za mnó po silnici, jazyk vy-
plazenej, proti nám šel opilý člověk, křižo-
val štreku a nejedno dal nohu k noze, vypjal
se a zahajloval nám na pozdrav. Já sem z te-
ho byla úplně zmatená a křičám beznaděj-
ně: „To se přece nedělá!“ a zase sem valila
městem a pes za mnó, a já na něj najednou
křičám: „To nesmíš, přecházet tadyhle přes

silnici!“ Ale on běžel na Velké náměstí, tak
zas pes běžel přede mnó a já sem valila za
psem. Na náměstí byl hlouček holek, který
si všimly pejska a on si všiml jich! Já sem
byla zófalá, že se s ním sem táhnu přes celé
město a on se mi teď odpojí, klekla sem si
k němu, hladím ho, přemlouvám: „Di se
mnó!“ Za náma čekal nějaký pán na auto-
bus a křičá: „Toho psa já znám, ten běhal rá-
no v Malšovicách!“ Tak se toho pána ptám,
kde je tu policija, ale on mi začal vykládat
a vykládal tak deset minut, dvacet minut,
půl hodiny, pak mu přijel autobus a jak na-
stupoval do autobusu, furt a furt mluvil,
a až když se dveře zavíraly, tak já, jak sem
z tech jeho keců byla celá zblblá, sem si zas
vzpomněla, co sem mu to vlastně chtěla
a volám na něj: „Ale kde je ta policija?“ A za-
klaply se dveře a on odjel a já jsem teda po-
řád nevěděla, kde ta policija je, ale pak sem
se otočila a ta policija byla za mnó. Tak sem
si říkala, nechám tu kolo a pudu na tu poli-
ciju. No jo, ale já tu nechám toho psa u ko-
la a až se budu vracet, tak pes tu nebude.
A já budu za vola! Ale podívám se přes ulicu
a tam jde Evička s věcma podpažó, tak na
ňu přes celou ulicu zavolám: Evo! a říkám jí,
že potřebuju toho psa pohlídat, aby mi neu-
tek. Tak Eva šla k vrátňymu, jenže ten jí řek,
že to je policija státní a začal jí ukazovat,
kde je teda městská policija, pak jí popřál
šťastné vyřízení, jako kdyby šla k zubařovi
a ne na policiji. Tak sme tam došli. Eva to
oznámila a odešla a já sem čekala před
vchodem se psem v náručí až vyjedó s au-
tem. Trvalo to dlóho, hodně dlóho, a pak;
pejsek do kufru nechtěl. A my sme ho tam
rvali a kolem chodili lidi a dívali se co to dě-
láme. Ale ten policajt byl schopný, narval
ho tam a odvezl ho do útulku psů do Věkoš.

VINOHRADSKÝ ORLOJ

Trávníček: A to jste masérka pánská?

Dívka: Oboupohlavní.

Trávníček: A máte nějaký sen, koho byste
chtěla masírovat?

Dívka: Jak tak na vás koukám, tak třeba vás, pane Trávníček.

Trávníček: A maminka..?

Táta: A pudu do Doremi! A pudu do Caru-sošou!

Já: Ještě tam nezrušili tu praxi, že do každého pokračování přijde debilní, ale sebevědomej dědek?

Táta: Ne.

Já: Tak tam di. (Začnu si číst o pohnutém osudu E. A. Poea.)

Babička: Kde máš to tričko?

Táta: ...a tak se ptala jestli jí to budem dělat v lokální anestézii a že jí musím držet ruku a Vladimír ukrajinsky, že to bude tragédie a vona pak říkala Držte mi tu ruku a dala mi sádrovýho trpaslíka ta druhá je černovlasá blondýna, éterická bytost...

Babička: Kams dal to lízátko?

Táta: Pouzdro od brejlí s nápisem „Bůh je láska a odpuštění, ne zloba a nenávisť“, abys věděl, támdle v tý igelitce sou vložky, aby se jí to předem nepromočilo a tak zjišťuju, že zejtra bude vařit a bude čumět do toho jídla, protože já to umim zajistit, přines sem dvě plata vajec a zejtra se budou pít dva dorthy, co to tam píšeš, to je něco mezi Čechovem a Popeskem, já teď sháním malej přívěšek Buddhy...

Babička: Vy hřešíte na to, že na to nevidim, ale napiš tam, že táta dává řvát rádio (stojí u rádia a šteluje ho, až rádio praská). Jak se to ztišuje?

Táta: Já totiž dokážu brát svět s takovým laskavým humorem, jak neponižujícím tak nepovyšujícím, ale kde sou ty moje ponožky...?

Já: Tak to už máme jedno tričko, jedny ponožky...

Babička: (vítězoslavně) Tomáš na nich seděl a hřálo ho to do zadku ...

Táta: (huláká z pokoje) Asi bych to nazval takhle: buddhismus při čekání na klíče od veřejného záchodku...

NEMÁM RÁD NÁSILÍ

(Dva pětadvacetiletí chlapci sedí ve vlaku a naproti jednomu z nich sedí snědý muž v koženém kabátě, z kapsy mu čouhají poštovní blahopřání a pod ním je podél zdi postaveno deset láhví piva, z nichž polovina je už dopitá. Muž vypráví a s každým dalším kilometrovým patníkem otevírá další pivo. Jeden z chlapců si jeho promluvu píše i s přízvuky, které muž dává na předposlední slabiku. Jsem to já.)

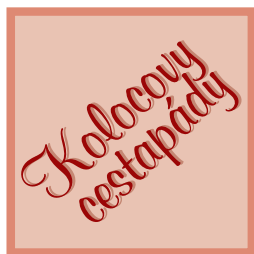
Já umim maďarsky, holandsky, anglicky, slovensky a česky, já su Romák, ale vás Čechy miluju, vy máte modrý voči, ale Němci nás chtěli nacpat pod beton. A tobě dám srdce (dá vedlesedícímu klukovi, který pořád čte, přáníčko, jichž veze celý štos), to můžeš dát svý holce anebo jí dej todle! (Dá mu jiné, na kterém je blahopřání k šedesátým narozeninám.) Lidi nemaj rádi Romáky, protože berou podpory, protože takdle čekaj na masíčko a nic nedělaj, jenom kradou a přepadávaj a já nemám rád násilí, mně dneska zabili kluka na Smíchově, rozumíš, zabili mi kluka a já nemám rád násilí.

Já mám rád kluky a manželka mi říká, že su buzerant, ale já s nima rád kecám, vy ste voba krásný kluci, ty i Jarda, kdyby vám někdo chtěl zkřivit vlasek na hlavě, zlomim mu vaz, mně dneska zabili kluka na Smíchově, musim se projít, protože sem nervózní. (Na čtvrt hodiny odchází.) Mně dneska zabili kluka na Smíchově, říkal sem to průvočímu a ten mi řek Hlavně se nepodřežte ve vlaku, protože bych to musel uklízet! a já jsem z Ostrova nad Ohří a pracuju a moje manželka je Moravačka a když přijedu domů, tak mi ne-

Já umim maďarsky, holandsky, anglicky, slovensky a česky, já su Romák, ale vás Čechy miluju, vy máte modrý voči, ale Němci nás chtěli nacpat pod beton. A tobě dám srdce (dá vedlesedícímu klukovi, který pořád čte, přáníčko, jichž veze celý štos), to můžeš dát svý holce anebo jí dej todle! (Dá mu jiné, na kterém je blahopřání k šedesátým narozeninám.) Lidi nemaj rádi Romáky, protože berou podpory, protože takdle čekaj na masíčko a nic nedělaj, jenom kradou a přepadávaj a já nemám rád násilí, mně dneska zabili kluka na Smíchově, rozumíš...

Já nemám rád násilí,
ale jednou jeden
Němec z mojí
manželky strhal šaty
nahore na pokoji
a ona na mě volala
dolů: Pomoz mi lásko
moje! ale já sem jí
nemohl pomoci,
protože sem tam
nebyl, byl sem dole
na diskotéce, tak mě
volala mobilem,
abych jí přišel
pomoci, já sem běžel
a vytlouk sem tomu
Němcovi všechny
zuby, že byl půl roku
v nemocnici, musím
se projít, protože
sem nervózní., já
nemám rád násilí.
(Na čtvrt hodiny
odchází.)

chce dát najíst dokud se nevykoupu a neoholím, tak já vlezu do vany a koupu se pět hodin, pak se oholím, navoním kolínskou a беру podporu a mám čtyři šlapky a jedna z nich je moje žena, Moravačka a já sem jí věrně, jednou sem přišel na diskotéku a tam sem potkal jednu holku a ta mi to chtěla udělat, pořád byla za mnou, pořád mě sledovala a když sem se otočil, strčila si prst do pusy, jako že mi to chce udělat a já sem si šel před barák zakouřit a vona zase za mnou a strčila si ten prst zas do pusy a já sem šel na záchod a vona zase za mnou, že by mi ho chtěla vykouřit, rozumíš, vod čeho sou ty pánský záchody, když ani tam nemá člověk klid, dal jsem jí pěstí jednu, pak druhou, pak třetí a už ležela na dlaždičkách s rozbitým ksichtem, tekla jí krev a já říkám vrchnímu Zavolejte záchranku a policii, já sem jí dal přes držku, ale ubránil sem se! a šel sem na tři roky do kriminálu, já nemám rád násilí.

Já nemám rád násilí, ale jednou jeden Němec z mojí manželky strhal šaty nahore na pokoji a ona na mě volala dolů: Pomoz mi lásko moje! ale já sem jí nemohl pomoci, protože sem tam nebyl, byl sem dole na diskotéce, tak mě volala mobilem, abych jí přišel pomoci, já sem běžel a vytlouk sem tomu Němcovi všechny zuby, že byl půl roku v nemocnici, musím se projít, protože sem nervózní., já nemám rád násilí. (Na čtvrt hodiny odchází.)

Já mám rád, když si můžu s lidma popovídat, teď jsem mluvil s nějakou paní, rozbrečel sem se jí tam a řek sem jí, že mi zabili kluka na Smíchově a vona mi dala dvacet korun a noviny, Jarda ví, co je moje trápení, zabil sem bráchu a seděl sem za to deset let v kriminále, pan prezident Havel mě chtěl pustit,

ale zakázali mu to, proto mám rád Čechy a ne Němce; Hitler nás chtěl zlikvidovat, já jedu do Hradce, protože nemám prachy a jedu k mámě, máma mi dá peníze, abych moh jet do Ostrova nad Ohří. Máma je nemocná, už jí nezbejvá moc času, měla těžkej život, ale to nejtěžší v jejím životě sem já (bije se do prsou) já, já, já jí ničím život, za celý život sem byl dvacet dva let zavřenej, po kouskách (vzepne se a zařve na holku o sedadlo dál) Slečno, miluju vás, když se usmíváte, ste krásná jako čokoládový banánek! (Ke mně) Víš, to jediný dobrý v mym životě sou holky, dneska sem to dělal s Thajkou, ty vědí jak tě vobrat vo všechno i vo poslední bundu, nemáš nějaký drobný. (Dávám mu dvacetikorunu a on křičí na čtoucího kolegu.) Jardo, dostal sem dvacet korun, já se ve světě neztratím, Jardo, kdybys něco potřeboval, budu spát u mámy, sem nějakěj nervózní. (Na čtvrt hodiny odejde a vrátí se, když všichni vystupujeme. Obejme mě a mně je po dlouhé době dobře.) Já už se těším, až budu sedět u mámy nad pívem a přemejšlet, jak je ten svět zkurvenej, protože mi na Smíchově zabili kluka a já nemám rád násilí, dej mi, drobák na pivo, ať mám přes noc co pít...

U RYBNÍKA

T: Víte co vám řeknu? Člověk se jenom někdy cítí, že je ryzí člověk.

P: Kolo kolo mlýnský za čtyři rýnský...

M: Teď sem se dostal z takový radosti, kde sem cejtil všechno a zezdola do mě pražilo to teplo a z jedný strany mi něco říkalo „To pexeso je taková blbá hra“ a z druhé strany „Kde dneska najdeš dělníka, který by ti byl intelektuálně roven? a mně se to spojilo v celkovéj pocit, pocit z veškerenstva. Víte?

P: Lotofágové se živilí výhradně vůní lotosů. Tam nebylo inkaso.

T: Umíš si lehnout na vodu a úplně ze sebe vystrnadit všechnu nejistotu?

P: Děláš si prdel?

M: Vy volové, mně v prosinci umřela babička, ale tak už sem se dlouho nenasmál, my

sme byli u ní v obýváku a vona kejchla a já říkám: „Na zdraví“ a vona říká „Seš nevychovej, páč se říká pozdravpámbů a já ti musím odpovědět dejžtopámbů“ a babička kejchla podruhé a v tu chvíli vešel brácha a povídá: Poser se!

P: Podívejte, sedla si na mě vázka...

DEN SA. J. LIEHMEM

Ted' ti ale napíšu o jednom pátku, kdy si mě do Prahy pozval pan Liehm, který zrovna přijel z Paříže. Měli jsme se setkat v hospodě naproti divadlu Kolowrat, kam jsem zapad zrovna ve chvíli, kdy do divadla zacházel herec Pavel Liška a přesně ve stylu kreací, které vytváří ve filmech, upad a rozbil si hubu a Liehm měl den předtím křest své knížky, kterou mi dal, dali jsme si k snídani polívku a vyrazili jsme do ulic po nákupech a v lahůdkářství jsme kupovali dvě flašky absintu a Liehm mi říkal: Ted' se poserete, co si koupím! a když přišel k pokladně, tak si koupil dvě flašky absintu a říkal: Von je ve Francii zakázanej vod roku 1918, protože je v něm metylalkohol a tam se to všichni bojejt pít, protože by z toho voslepli, ale daj si to na almaru jako kuriozitu a šli jsme do keramiky v Bartolomějský ulici koupit si cibulový porcelán a Liehm říká: Rozbil jsem manželce šest hrníčků, tak jí koupim vosum, ať jich zas jich může šest rozbít a vyprávěl mi Liehm o genocidě, která se tady páchá na osmašedesátiních, který Liehm nazývá šedesátiníky, neboť roce 68 už měli odvahu všichni, ale v roce 58 jenom hrstka a poté, co v roce 89 zvítězila pravicová skupina kolem Havla a Klause, bylo lidem, který to tu kulturně a jinak vedli v šedesátém osmém, tichou poštou řečeno, aby se domů z emigrace radši nevraceli, šli jsme potom do hospody a já si dal na Liehma opulentní oběd s předkrmem, polívkou a moučníkem a pořád jsme si povídali o tom, co by se dalo dělat, kde publikovat, znovu jsem mu vyprávěl to, co jsem mu už napsal v dopise, který tomuto setkání předcházel, že miluju nejen šedesátý, ale i padesátý léta, protože těm lidem v modrejch košilích,

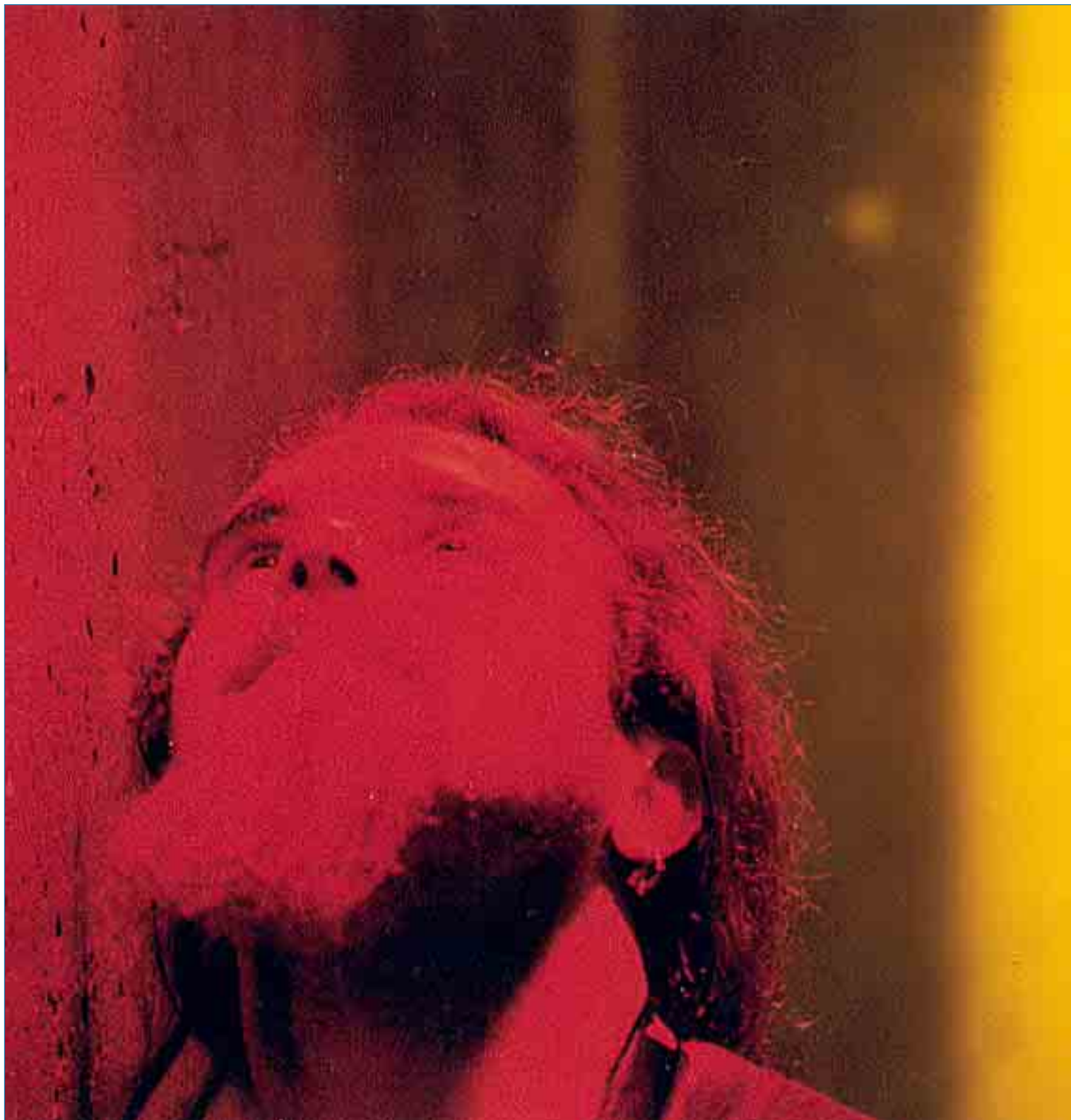
který to mysleli upřímně o něco šlo, zatímco dneska už nejde nikomu o nic a to mě ničí, tím si zbaběle odůvodňuji tu svoji apatii, lenost a neschopnost nastartovat se k boji se svým největším handicapem, pocitem prázdnoty že nemám rodinu a mezitím přišel Liehmův kamarád, který emigroval v roce 1977, kdy jsme se narodili, do Švédska a začali si povídat a já valil bulvy, protože se mi nezdálo, že se spolu baví dva Češi, ale dva jasnozřiví cizinci; mluvili o tom, jak Klaus cíleně a podplacenej nechal rozkrást celou zem, jak jsme nekorunovanou královnou evropských banánovejch republik, kam se slítaj všichni podvodníci světa, který vědí, že u nás jde veřejně koupit každej od hajzldědka po premiéra a když se to lidi dozvěděj ani se neozvou, povídali mi o Švédsku, kde se ročně točí tolik a tolik domácích nekomerčních filmů a kde každá knihovna má povinný výtisk, to znamená, že minimální počet výtisků jsou tři tisíce, a kde prej všechno od železnic až po pošty je soukromý, ale přesto jsou tam všichni tak disciplinovaní, že to kooperuje, funguje, jednotný ceníky, jednotný slevy, ten Švéd mi uváděl příklad svojí tchýně, která je chromá a proto má od státu ročně poukázku na sto jízď taxíkem zdarma a odcházel jsem z celodenní schůzky s panem Liehmem nabíjet, tak nabítej, jako jsem vždycky u lidí, který vytvářeli šedesátý léta, kterejm ten zápas, že jim o něco de z těla nevymizel, i když mi pan Liehm říkal: Vy ty šedesátý léta máte rád hlavně proto, že to byla poslední doba, kdy se věřilo, že se světem jde něco udělat, jenomže ted' už víme, že en bloc s ním nejde udělat nic, jde udělat jen sám se sebou a TO je váš boj, Tomáši...

Tomáš Koloc

Ted' ti ale napíšu o jednom pátku, kdy si mě do Prahy pozval pan Liehm, který zrovna přijel z Paříže. Měli jsme se setkat v hospodě naproti divadlu Kolowrat, kam jsem zapad zrovna ve chvíli, kdy do divadla zacházel herec Pavel Liška a přesně ve stylu kreací, které vytváří ve filmech upad a rozbil si hubu a Liehm měl den předtím křest své knížky, kterou mi dal, dali jsme si k snídani polívku a vyrazili jsme do ulic po nákupech a v lahůdkářství jsme kupovali dvě flašky absintu a Liehm mi říkal:

Michal Schindler, foto Sabina Sedláčková

Pozůstatky asi dvou milionů Pařížanů...

(rozhovor s Michalem Schindlerem)

Místo představovacího úvodu nejdřív prohovoří zpovídáný...

„Narodil jsem se 9. 5. 1975 a celý dětství jsem měl radost z toho, že na svoje narozeniny nebudu muset nikdy do školy ani do práce, protože je státní svátek. Jenže se to asi někdo domáknul, tak to změnili. Studia jsem odpíchnul na SOU strojírenským ve Velešíně, nedaleko mých takřka rodných Českých Budějovic. U maturity se mě ptali mj. na ložiska obráběcích strojů a tranzistory typu FET. S jemnou úctou vzpomínám akorát na naši češtinářku, pí učitelku Drdákovou, která to s náma na tom učňáku v polích neměla lehký, ale přesto do nás už chvíli po revoluci prala Ladislava Klímu, Kafku nebo samizdatový autory, ačkoli to my, grázlové, houby ocenili. No. Pak jsem šel na vojnu, kde jsem rok dělal psovoda. Předtím jsem se sice nikdy k psovi nepřiblížil víc než na metr, ale tak už to v armádě chodí. Na nic se tě neptaj a udělej z tebe chlapa. Herdek, to je nějaký dlouhý. Takže: pak jsem dělal redaktora Jihočeských listů, za dva roky mě vzali v Praze na žurnalistiku a potom taky na filosofii... Ani jedno jsem ale pořádně nedokončil. Babička jednoho mého kamaráda onehdá nevěděla, že se mluví o mě a řekla do pléna: »To bude asi nějaký lempl.« Tři roky už pracuju v nejmenovaných mezinárodních reklamních agenturách jako copywriter, teda textař. A nebylo by fér, abych na to nadával, poněvadž díky reklamě jsem mohl po škole zůstat v Praze a dělat to, co dělám. Kluk z venkova tady nic zadarmo nedostane. Píšu hlavně do Reflexu a Tvaru. Mihnul jsem se i leckde jinde, ale to bylo spíš náhodou. Aktuální zdravotní stav je na modrou knížku. Jsem svobodnej a vlastním 0 (slovy nula) nemovitostí.“

Načež může nastat stručnější představovací úvod...

Michal Schindler dovede psát o literatuře chytřeji než já.

Tak jsem s ním ze žárlivosti udělal rozhovor...

To je pomluva.
Skutečnost je taková,
že se živím v reklamě
a pro radost občas
něco zrecenzuju.
Kdyby to bylo jak
říkáš, bydlel bych pod
mostem a neměl bych
ani na průkazku do
knihovny. A dokud se
tady situace okolo
literatury nezmění, asi
to jinak nebude. Hele,
dostanu něco za
tenhle rozhovor? Ne.
Jenže mě to nevádí,
mě živí reklama.

Tož Michale. Máš rád slovo tož? A tož který slova máš rád?

Tož mám rád. A taky poněvadž, eném, kvůlivá a další, který se občas snažím někam udat. Kdysi jsem četl knížku Geralda Durella Mluvicí balík. Odehrává se v pohádkové zemi, jejíž slovní zásoba je shrnuta v obrovském slovníku a platí pravidlo, že které slovo nikdo za celý rok ani jednou nepoužije, to zmizí. Proto mi byl sympatický Papouch, který si jednou za rok udělá čas a celý slovník přečte nahlas, aby ten pohádkový jazyk o nic nepřišel. Jenže jednou ten slovník někdo čmajzne a konec roku se blíží... Je to docela drama. No. A já mám dojem, že nám ten slovník taky někdo potáhnul. Jsem zřejmě z poslední knižní generace a mám rád, když se lidi vyjadřují pestře. Nejde jenom o spisovnou češtinu, o média nebo literaturu, ale obecně. Když třeba v tramvaji zaslechnu něco jako: „Ty vé, ta jí tam má namoštovanou, ve! To je šveska!“, tak mi srdce zaplesá.

To je strašně apokalyptický: „z poslední knižní generace...“ Fakt si to myslíš? A i kdyby, monitory jsou plný jazykových pokladů, nebo ne?

Proč apokalyptický? Děti už hold dneska mají spíš jiný zdroje. Ale to přece automaticky neznamená, že jsou nebo budou blbější než třeba ta naše generace. Netvrdím, že si to nebudeme myslet, ale oni o nás zase budou říkat, že jsme zaostalí ubožáci. Pravda bude na obou stranách. Vždycky jde o úhel pohledu. A já tady nebudu hlásat, který je lepší. Abych to ilustroval, parafrázuji příklad mého oblíbeného filosofa Ladislava Šerého: zubíme se na fotkách u pyramid, a přitom jsou to starověké zkamenělé koncentráky. Ale abychom odlišili naše ne-

závazný žvanění o knížkách od úvah o lidstvu: Jestli monitory jsou nebo nejsou plný jazykových pokladů, to nic nemění na faktu, že lidi jsou povětšinou kurvy.

A pak že to není apokalyptický. Hele, živiš se jako literární kritik a pro radost si děláš v reklamě. Co ty na to?

To je pomluva. Skutečnost je taková, že se živím v reklamě a pro radost občas něco zrecenzuju. Kdyby to bylo jak říkáš, bydlel bych pod mostem a neměl bych ani na průkazku do knihovny. A dokud se tady situace okolo literatury nezmění, asi to jinak nebude. Hele, dostanu něco za tenhle rozhovor? Ne. Jenže mě to nevádí, mě živí reklama. Horší je, že za něj nic nedostaneš ani ty. To už je prasárna, i když to děláš dobrovolně. A takhle to tady chodí běžně. Tady ten echt literární provoz ještě vůbec nějak funguje jenom proto, že spousta lidí dělá zadarmo nebo za almužnu, protože je to baví. A všichni si na to zvykli. Zvykli si, že jseš rád, že ti někde něco vydají, ačkoli by naopak oni měli být rádi, že svůj čas a práci svěříš právě jim. Zvykli si, že nám všem je blbý handrkovat se o peníze, protože to ostatně pro peníze neděláme. Oficiální český literární provoz je hromada sraček. Pojď se bavit o něčem jiným.

Nepůjdu. Já si náhodou myslím, že pro všechnu tu materiální mizérii je tu dneska literatura v rozkvětu...

Hele, co to je literatura v rozkvětu? Z posledního roku by se mohlo zdát, že aspoň současné literatuře se daří docela dobře. V krátkém časovém odstupu se objevilo hned několik autorů, Andronikova, Legátová, Hůlová nebo Rudiš, o kterých se začalo vcelku rychle mluvit, psát... Každý z nich

Horší je, že za něj nic nedostaneš ani ty. To už je prasárna, i když to děláš dobrovolně. A takhle to tady chodí běžně.

dostal nějakou literární cenu, jejich knížky se prodávají. Já si ale netroufám z toho něco vyvozovat. Možná teď budou nakladatelé při vydávání neznámých autorů odvážnější, jenže možná se jich taky pár spálí a zase půjde všechno do kopru. Pokud nejde o koncepční proces, který někdo promyšleně táhne dopředu, ale jen o příjemnou shodu okolností, tak to do budoucna bohužel neznamená vůbec nic. Teď je ideální chvíle vrazit do mladých autorů nějaký peníze a udělat jim propagaci. Víš ale o někom, kdo by to udělal?

Nevím. Nemohla by tomu nějak pomoci literární kritika? Je v novinách a časopisech, ty maj někdy velký náklady...

To někdy maj. Jenže hlavně díky tomu, že si lidi chtějí pohonit oko nad sportem, předtrávenou politikou nebo soukromým nějaký hvězdy. Ale mimo literární okruh známých neznám nikoho, kdo by četl recenze. Natož aby se jima nechal nějak ovlivňovat. Když už to lidi čtou, vnímají to jako reklamy v televizi. Ostatně, kdo si dneska kupuje knížky? Myslím na čtení a ne na zabít čas. Hůlové se prodalo asi 6000 výtisků. To je úžasný číslo! Jenomže tady žije asi deset milionů lidí a z nich aspoň dvě třetiny umí číst! Chápeš? A vsadím se navíc, že polovinu z těch šesti tisíc výtisků lidi koupili někomu k Vánocům (díky těm recenzím) a nikdy to nikdo neotevře. Koho by pak ta kritika měla oslovit? Já mám trvale pocit,

Michal Schindler, foto Sabina Sedlačiková

Jasně že nic nemá žádnéj
skutečnéj a reálněj smysl, more!
Nic takovýho totiž neni. Všechno je
relativní, i když se u spousty věcí
tváříme, že to tak neni, protože jinak
by celá struktura našeho života byla
v loji. A tys mě teď přistihnul právě
při jedný takový simulaci. Máš bod.
A s tím Bohem... Mnohem
důležitější, než jestli je Bůh, je jestli
v něj věříš. Já ještě nemám proč.
Není mi zatím tak mizerně, abych
měl potřebu věřit, že aspoň on mě
má rád. Za spoustu věcí v životě
i v literatuře si navíc můžeme sami.
Ale když už byla řeč o tom reálu
nereálu: bohů je samozřejmě fůra.
A jestli „reálně“ jsou nebo nejsou,
je veskrze putna, protože lidi je už
dávno stihli institucionalizovat.
Skrze ty instituce a jejich dogmata
působí tihle bozi teda fest. Pro to
nemám slušného slova.

že to moje literárně kritický psaní k ničemu
není. Že to nikoho nezajímá. Že se tady do-
kola citujeme a poplácáváme po rameni, ale
žádněj reálněj smysl v tom není.

**No jo když ty hledáš reálněj smysl! A co
když nic nemá reálněj smysl? A co když
ten skutečnéj reálněj smysl nikdy nepo-
známe? A co když je reálněj smysl v tý
vší samoúčelnosti? A co když je Bůh?**

Jasně že nic nemá žádnéj skutečnéj a re-
álněj smysl, more! Nic takovýho totiž neni.
Všechno je relativní, i když se u spousty vě-
cí tváříme, že to tak neni, protože jinak by
celá struktura našeho života byla v loji. A tys
mě teď přistihnul právě při jedný takový si-
mulaci. Máš bod. A s tím Bohem... Mnohem
důležitější, než jestli je Bůh, je jestli v něj vě-
říš. Já ještě nemám proč. Není mi zatím tak
mizerně, abych měl potřebu věřit, že aspoň
on mě má rád. Za spoustu věcí v životě i v li-
teratuře si navíc můžeme sami. Ale když už
byla řeč o tom reálu nereálu: bohů je samo-
zřejmě fůra. A jestli „reálně“ jsou nebo ne-
jsou, je veskrze putna, protože lidi je už dáv-
no stihli institucionalizovat. Skrze ty insti-
tuce a jejich dogmata působí tihle bozi teda
fest. Pro to nemám slušného slova.

**Jsou lidi, co tvrdí, že reklama dělá Boha
z Peněz. Že je to taková institucionaliza-
ce...**

Peníze jsme zbožstili už dávno. A teprve
díky tomu mohl vzniknout reklamní průmysl.
Pro ten totiž platí, jak řekl hezky jeden můj
kolega, že z prachů povstal a v prachy se ob-
rátí. A s institucionalizací je to stejné. Pro vět-
ší pestrost použiju podobenství: Jeden člověk
měl dva syny, oba si založili finanční podnik.
Jeden napodobil inzerci České národní ban-
ky, druhý její peníze. Ten první byl jenom za
idiota, toho druhého odvezli v antonu.

Dá se reklama srovnávat s literaturou?

Ať se nám to líbí nebo ne, o peníze, vět-
ší nebo menší, jde v posledku v obojím. Bez
peněz nefunguje ani jedno. Víc a víc platí,

že knížka je zboží. Drtivá většina knihkupců kašle na to, o čem knížky na regálech jsou. Chtějí se jich zbavit. Rychle a co nejvýhodněji. Proto je ostatně prodávají a nikdo jim to nemůže vyčítat. Pumpař se taky nebude za pultem mazlit s benzínem. Uměleckou hodnotu knížek musí podporovat stát. Jestli po literátech chce daně, musí hájit i jejich zájmy. Bylo by hezký rozvíjet tady teze o tom, že literatura je součástí kulturní úrovně národa, že je médiem naší intelektuální paměti a já nevím, co ještě. Když se ale podle toho ve skutečnosti nikdo nechová, tak jsou to jenom prázdný kec.

Sakra, mluvíš jako smutnej apoštol pragmatismu, a přitom píšeš zadarmo literární recenze do malorozpočtových plátků a posloucháš hudbu, která by si na Frekvenci 1 nevydělala ani na půl fiku. Proč?

Co já vim. Asi jsem špatnej apoštol.

Vůbec seš děsně tajemná postava. Co seš sám pro sebe ty? (otázka založená na předpokladu, že každé se aspoň částečně identifikuje s nějakou rolí typu básník, casanova, vůdce revoluce, morální autorita, pomeranč, letuška...)

Bodejť bych pro tebe nebyl tajemná postava, když se známe v podstatě jenom od vidění. Ale podívej se okolo sebe a zjistíš, že tajemných postav je okolo tebe asi tak 99,9 procenta, jenomže u nich je ti to jedno, protože o nich nic vědět nechceš nebo nepotřebuješ. Jenže se mnou plánuješ udělat rozhovor, musíš se mnou nějak zabývat... Pak teprve si uvědomíš, že o mně nic nevíš a potřebuješ si mě někam zařadit. A protože na mě casanova, morální autorita ani pomeranč nesedí, vygeneroval sis tajemnou postavu. A to já nejsem. Jim, spim, chodim do práce a na záchod jako každé jiné. Co je na mě tajemného? Že nevíš, co obědvám?

Co obědváš? Ale ne, u spousty lidí mě ani nenapadne, že bych se o ně měl zajímat. U tebe na první pohled. Vždycky

jsem se třeba chtěl zeptat, jestli máš na ruce vytetovanou železnou rukavici nebo šupiny... Co to je?

Originál na motivy Gigerova Vetřelce od mého bulharského tatéra.

Proč zrovna Vetřelce? (Promiň, mám vlezlou mánii nechat si všechno zdůvodňovat.)

Ono to není tak úplně na motivy Vetřelce. (Promiň, mám vlezlou mánii všechno zjednodušovat, když s někým mluvím. Někdy to šetří čas.) Je to variace na některá témata z Gigerova Necronomiconu, což je... No. Je to takovej hard pop art. Poetika biomechaniky, která vizuálně zachycuje něco jako bezmyšlenkovitou serialitu zrození a smrti. Třeba.

A vůbec: je vzhled důležitý? Jako pro tebe tvůj, pro tebe ostatních, pro ostatní tvůj, pro ostatní ostatních...?

Pro mě můj asi docela jo. Rád si lidi dělím na ty, co mají předsudky, a na ty, co je umějí skrývat. A do vzhledu ostatních mi nic není.

No, tak teď mi nezbude než bejt drzej: Máš předsudky, nebo je umíš skrývat?

Umím je skrývat.

Co jsi chtěl bejt jako malej?

Chtěl jsem bejt velkej.

Který profláknutý dětský knížky a filmy se ti tehdy nelíbily?

Nic mě nenapadá. Vlastně kecám! Nikdy mě nebavily knížky o indiánech. Ani filmy. Žádnou mayovku jsem nikdy nedočtl do konce. Mě to strašně nudilo. Neptej se mě proč. Asi že furt ty koně a to cválání přerádí... A ve filmech ty unylý pohledy opuštěného štěněte. Dneska mi vadí, jak je tam od prvního záběru vymalováno. Jak se tam nad každým zapíchnutým vznáší nepřehlédnutelný morální ponaučení. Pop etika německýho maloměsta.

Ono to není tak úplně na motivy Vetřelce. (Promiň, mám vlezlou mánii všechno zjednodušovat, když s někým mluvím. Někdy to šetří čas.) Je to variace na některá témata z Gigerova Necronomiconu, což je... No. Je to takovej hard pop art. Poetika biomechaniky, která vizuálně zachycuje něco jako bezmyšlenkovitou serialitu zrození a smrti. Třeba.

Michal Schindler, foto Sabina Sedlačková

No jasně, proč se ptám jenom na literaturu! Co filmy? Je pro kvalitu filmu důležitý, aby v něm hrála hezká holka?

Ne. Snad leda když je to porno pro snoby.

Právě jsi ze mě udělal snoba, ale než odečeš vzteky, budu ještě pokračovat v otázkách. Co hudba? Fotky? Divadlo? Televize? Souvisí to všechno navzájem? Třeba dneska? Jak?

Všechno samozřejmě souvisí se vším. Vzdělání spočívá v tom, že o těch věcech člověk ví, samostatný úsudek v tom, že se na ně dokáže (a chce!) podívat v souvislostech. Samozřejmě je spousta lidí, kteří jsou experty ve svém oboru a vystačí s tím na celý život. Mě to ale přijde málo. Já nechápu, že někdo leží v knížkách a nezajímá ho hudba. Nechápu, že někdo maluje a nezajímají ho dějiny

umění, potažmo vzájemný vlivy jednotlivých druhů umění, potažmo ty jiné druhy umění samy o sobě. Netvrdím, že je povinný to sledovat, jenom mi není jasné, jak to chodí, že si někdo dokáže vyseknout setinu koláče a je mu putna, jak je ten zbytek. A stejně tak mi není jasné, že někdo horuje pro Stockhouse na nebo Ligetiho a moderní elektronická hudba takových Aphex Twin nebo hyperblast českých Lykthea Aflame mu neříká vůbec nic. V tom je akademická tupost, které se nelíbí nic, na čem už není štempl.

O tom jsi kdysi přeci psal do Tvaru! Byl to článek o recenzích A. Burdy. Byl jsem z něj dost vodvázaný a dokonce jsem ho někde citoval, což normálně nedělám, ale, sakra, nemám ani páru, na co bych se tě k němu zeptal. Asi jsem ho chtěl jenom připomenout. Anebo přeci jenom:

psal jsi ho jenom tak, nebo z nějakýho vnitřního pnutí?

Z pnutí. Chtěl jsem jim to nandat. Všem těm vědátorům, který udělají z každýho životem tepajícího díla řezanku dobrou akorát tak k tomu, aby s ní futrovali ty svoje tituly. Ale nikdo nehnul ani brvou. Proč taky, kvůli takovému utřinosovi. Bylo to plácnutí do vody v Mrtvým moři. Slanečka neprobudíš. Ten už to má jasný.

Mluvíš, jako bys to měl všechno dost srovnaný.

Co blázníš? Nic nemám srovnaný. To z tebe jenom mluví potřeba nějak odůvodnit, proč se mnou děláš rozhovor.

No dobře. Vždycky jsem si myslel, že nejpitomější otázka, kterou dávám v rozhovorech, je „Proč píšeš?“. Ale pro tebe mám fakt bombu, na kterou jsem pyšnej: Proč teda nepíšeš? (Jakože literaturu.)

Odpovím chytře, protože tuhle otázku jsem si odpověděl už před několika lety. Když se někdy na začátku minulého století točila velká část kulturního života v Paříži okolo Gertrudy Steinové, seznámila se s veluctem mladých literátů. O spoustu let později se jí na to někdo ptal a ona řekla něco v tom smyslu, že to byli samí skvělí muži, z nichž někteří uměli i skvěle psát, jen si bohužel většinou neuvědomovali, že nemají co říct. Já si to uvědomuju.

Týjo, a nemrzí tě to?

Mrzí.

A nemáš ambici zapsat se něčím do paměti světa?

V pařížských katakombách jsou desítky a desítky metrů chodeb. Jejich zdi tvoří opravdu fest nahuštěný lidský kosti, do kterých jsou zasazený důvtipný ornamenty z lebek. Nepamatuju si to přesně, ale za několik století se tam nashromáždily pozůstatky asi dvou milionů Pařížanů. Tam je-

nom chodíš a chodíš, dáváš si pozor, aby na tebe ze stropu nekápla ta mrtvolně zatuchlá voda, a jestli mezi těma kostrama na něco myslíš, tak jedine na to, že zabíjet se paměti světa je úplně směšný.

A čteš rád životopisy slavných lidí?

Jo. Kvůli faktům. Naposledy jsem četl Leninův od Roberta Service. Píše například, že Lenin nesnášel, když bylo v pokojích víc než 15 stupňů. Pořád otvíral okna. I v zimě. Dokonce i když byla Naděžda nemocná, větral čerstvým revolučním luftem z Rudého náměstí. No. A v mauzoleu mu nastavili 15,7. Boží mlýny si holt nevybírají.

A co Karel Gott, má s tím židozdnářským spiknutím pravdu?

Od Karla Gotta našťestí nikdo nečeká, že bude něčemu rozumět, takže ten může žvanit co chce. Hlavně, aby u toho vypadal dobře. Mimochodem, na učňáku jsem měl i obrábění kovů, takže tuším, že ten svůj playboyskej postoj má od soustruhu z ČKD. To jednou rukou točíš tou klíčkou, která ti to posouvá, a zbytkem těla si udržuješ odstup, aby tě nepostříkala chladicí kapalina.

To je dobrý! Spisovatelé maj taky nějaký specifický postoj? Daj se poznat na ulici?

Já na první pohled na ulici poznám akorát Emila Hakla. I na dálku. On nosí pořád takovou festovní koženou aktovku, která se nezaměnitelně rýsuje proti obzoru... (Toužebný pohled z okna.) Jo a Kahudu poznám. Když je to v Holešovicích a má psa... (Toužebný pohled na zem).

Tak jo, tak to ukončíme. Jak bys to se světem viděl tak na příštích padesát let? (Napjatý pohled plný očekávání.)

Mlaskne za náma vesmírná žumpa.

Dík za ten optimismus. (Spousta různých pohledů.)

Štefan Švec

Mimochodem, na učňáku jsem měl i obrábění kovů, takže tuším, že ten svůj playboyskej postoj má od soustruhu z ČKD. To jednou rukou točíš tou klíčkou, která ti to posouvá, a zbytkem těla si udržuješ odstup, aby tě nepostříkala chladicí kapalina.

Udělalalo se nám jasno o Mig 21 aneb Dobrá deska?

dobradeska.cz

Když v roce 2001 skupina Mig 21 vydala své debutové album Snadné je žít, prohnala se jako kometa celým hudebním nebem - deska se neskutečně dobře prodávala, koncerty byly vyprodané, skupina se málem stala objevem roku, všeobecně byla vychvalována kritikou i prostými posluchači, zaujala naprosto každého. Zároveň se ale v kruzích odbornějších vyslovila otázka, jak bude vypadat její další album. To, co totiž Mig 21 nabízí, je legrace, texty plné slovního humoru a na ně naroubovaná jednoduchá hudba. Propagaci zařídil vlastně film Samotáři, ve kterém se proslavil hulič Jiří Macháček a po kterém se také zviditelnila jeho skupina. Na pódiích předváděl během koncertů divadlo neméně ujeté. Dá se říci, že víc než hudba je to Macháčkovy divadelnictví, které zaručuje úspěch. Ale stejně jako herec musí mít víc poloh, i hudba se musí měnit, nemůže věčně zůstat na jednom místě. Mig 21 však nic podobného nejenže nenabízí, ale ani nehledá. Dobře se pobavit, to je záměr čistý, avšak velmi velmi omezený, ba dokonce opomenutelný. Tyto teoretické úvahy byly vloni završeny praktickým příkladem toho, jak se věci dělat nemá: druhou deskou **Udělalalo se nám jasno**.

Hodnotit ji můžeme z pohledů různých, ale prakticky pokaždé nám z toho vyjde negativní názor, tedy pokud se na věc díváme očima ctitelů hudby a nikoli jen „dobrého mejdla“.

Je naprosto zřejmé, že rychlost, s jakou byla deska vydána, nemohla napomoci

k dobrému výsledku. Necelý rok je prostě málo. Udělalalo se nám jasno je stručně řečeno škvár. Není to jednoduchý škvár, deska vykazuje velmi extrémní amplitudu. Jako celek je to ale špatný počín.

Hudební charakteristika Migů má dnes už tři tváře, přičemž tendence je chronologicky sestupná. Prvotní Migové hráli prostou kytarovou hudbu a byli nepřekonatelní. Debutová deska už byla doprovázena elektronickými samplý, které dobré písně zanesly špínou spotřebního zboží. Na desce Udělalalo se nám jasno tyto samplý natolik zesílily, že často přehluší samotné jádro písní, totiž živou, opravdovou hudbu. Původní Mig se vytrácí, ztrácí a upadá. Největší výtka patří rozhodně přediskotekování desky. Vždy jde o to, zda se samplý umí muzikanti pracovat tak citlivě a zajímavě, že vznikne něco originálního - nadčasového. Potom nikdo nemůže takovému počínu vytknout přílišnou snahu být moderní (podívejme se na světové mistry v tomto směru, Davida Bowieho, Petera Gabriela, u nás třeba Michaela Kocába a jeho Za kyslík). Když se to nepovede, vzniká ona umělá rytmika, která zadusá do prachu vše zajímavé a která usiluje přidat se k trendu všech těch Vondráčkových nebo Muků a New Golden Kids. Jaká škoda, že Mig 21 podlehl vábení silnějšímu, ale naprosto pochybenému, komerčnímu.

Tuto výtku jsem učinil již při recenzování desky debutové - tím však mé poznámky hasly a po zbytek recenze jsem skupinu jen chválil. Nová deska ale nenabízí prakticky nic

z kladů debutu. Je kratší (jak by také ne, vše se muselo stihnout brzy, aby se co nejlépe prodávalo), ale i z těch směšných čtyřiceti minut stojí pouze polovina za něco víc než nic. Představte si, že za čtyři sta korun dostanete dvacet minut dobré hudby. Dokonce veliká naděje, kterou si Migové nechávali do zásoby, píseň *Tančili čile* (s již legendárním refrénem „*Všecky kozy maj cecky*“), je tak mizerně zaranžovaná, že by jakýkoliv hudební bůh za to měl své nezdárné synátory zpohlavkovat velmi nemilosrdně. Další písně z bloku „o ničem“ jsou pak absolutně nekomentovatelné. Trapné, některé textově, jiné dokonce formálně – co na tom, že mají příšerné aranže, ale: samotná hudba je banální až hrůza.

Naštěstí jsou tyto prachmizerné pokusy rukou génia sestaveny do bloku, který můžeme prostě a jednoduše přeskochit. Shodl jsem se již s mnohými na tom, že deska Udělalo se nám jasno je slušná a v mnohém i překračující to staré, co Migové nabízeli, avšak pouze za předpokladu, že posloucháme výhradně skladby 1–6 a 13–14. Bez toho se i tento dobrý úvod a závěr ztratí v katastrofickém mišmaši, urážlivě naivním pro toho, kdo si CD koupí a nikoli přepálí.

Pojďme tedy vyzdvihnout onu dobrou, tedy lepší půlku desky. Nedá se sice říci, že by se dohromady vyrovnala dokonalosti debutu, avšak není to ostuda, deska je to solidní, takový méně skvělý mladší bratříček, avšak pořád výborný. Některé písně pak s debutem zcela líčují a dokonce tu dojde k překonání nepřekonatelného!

Úvodní píseň *Tančím* se nese v parodický diskotékovém rytmu a jediné zde jsou nesené samplý nejen funkční, ale i fantastické. *Nocí půjdu sám* jako by vypadlo ze Snadné je žít, s tím že podle této písně se snadno nežije, je velmi velmi teskná a krásná. Debut připomíná i trojice neřkuli hitovek počínaje lehce radostnou písní *Malotraktorem* (s výborným textem Jiřího Macháčka o vesnickém romantikovi, který uhání svoji lásku místo na Cadillac traktorem, malotraktorem...), velmi zpěvnou vypalovačkou *O té*

kráse (s hříčkou měkkoučké deky Larisy anebo dívky Larisy) a nezávisle rodinnou písní *V Litoměřicích* (s romanticky vykresleným obrázkem otce-huliče marihuany). Velmi kratičká píseň *Jasno* je sice vystavena na vtipném nápadu a slovní hříčce (ta dala název celému albu), ve své podstatě je to ale krystalově čistá a křehká něžnůstka, na kterou může být skupina hrda. Zcela neskromně se pak ale mohou pyšnit finále desky (po přeskočení vnitřního bloku blbostí), které tvoří jednak zcela nemigovská balada *Tát začal snít* (velmi dokonale prostou akustickou podobu písně nekazí ani Macháčkovy fórký, protože napsal lyrický příběh o vnitřně-duševní těžkosti milenců v rozchodové noci) a posléze čistě pocitová skladba *Jestli jsem šťastnej*, kde Macháček opět textařsky exceloval líčením člověka překvapeného tím, že ho přejede tramvaj a veze pryč pohřebák a jeho holka běží za ním a ze shora se na něj dívá Ježíš z fotky přilepené na strop – zkrátka pohled jakoby i dál živého člověka, který beznadějně odešel. Do toho všeho ještě přemítá o nevyrovnaném vztahu se svojí dívkou a vše pak propojuje hezkým bonmotem „Vždyť já už pro jeden ráj nevidím ten druhý“. Vše obaleno velmi dobře vyladenou bezvýraznou hudbou, která silnou emoci konce všeho dobrého nekazí.

Mig 21 se celkově druhou deskou právě nevyšvihl. Můžeme spekulovat o tom, co asi udělá deska třetí, zda ještě více zabředne do bahna nekultury, anebo naopak spatříme (a samozřejmě uslyšíme) perlu. Rozhodně ale má skupina právo na existenci - už jenom proto, že svojí žertěřskou povahou může nahradit podobně hravou skupinu Vltava, která v těchto dnech ukončila existenci. Zároveň však můžeme načrtnout, co bude dál nejdál: totéž, Vltava se sama sobě přejedla a Migy to jednou čeká také.

Petr Novotný

Mig 21: Udělalo se nám jasno. 40 minut. Vydalo B&M Music v roce 2002.

dobradeska.cz

Můžeme spekulovat
o tom, co asi udělá
deska třetí...

Galaskon a dioxyn

Za pouhých 29 korun vyprodávali v Levných knihách cd skupiny **Sparrow** *Hatching Out Plus*. V době slávy *Hair* se v Londýně objevila skupina, která plujíc na této vlně zpracovala další muzikálové téma – *Hatching Out*: zpěváci Elaine Paige, Diane Langton, Jonathan Bergman a kytarista a producent Mickey Keen. Pohybujeme se mezi jmény Alex Harvey, Arthur Brown a hlavně Lloyd Webber a Tim Rice. Deska vyšla v r. 1974, pod stejným jménem vyšly v 90. letech další 4 cd, tím čtvrtým je právě *Hatching Out Plus* (1997). Z původní party tu zpívá jen Elaine Paige (nar. 1951, klasická muzikálová hvězda, v 70. letech malé role v *Hair*, *Jesus Christ Superstar* a hlavně *Grease*, od konce 70. let celkem asi 13 popových sólo desek). 12 skladeb typické britské produkce.

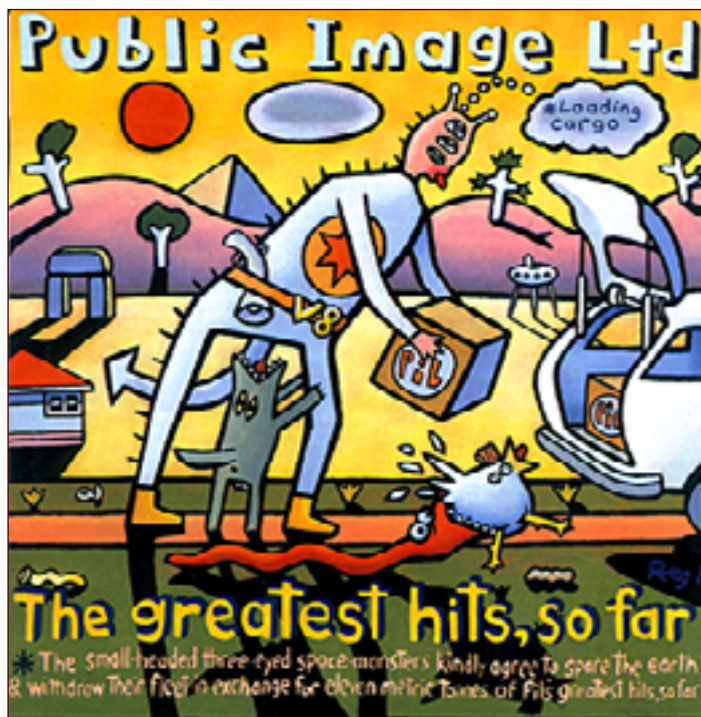
A ještě *Levné knihy*. Objevilo se tu cd **The Occasional World** za nějakých neuvěřitelných 39 korun. Název *The Year of the Great Leaps Sideways...* V polovině 60. let se na univerzitě ve Sheffieldu potkali Geof Hill, John Brown a Richard Sylvestr a dali základ básnicko-hudební skupině, která se svými „pásmý“ a rockově folkovou hudbou obrážela hospody, kluby a studentské akce. Další třemi členy byli Mitch Howard, Pete

Roche a Rick Sanders. Debutovali v dubnu 1967 v Londýně a stali se součástí britského zázraku. Publikovali, vysílali v rozhlasu, točili se kolem nich J. Peel, rozpětí hudebních aktivit (tedy hráli s...) začíná od *MC5* až po *Edgar Broughton Band*. Základem hudby je dvánáctistrunná kytara, na kterou hraje Rick Sanders. Deska je mixází poezie a popěvků a znovu a opět musím poznamenat, že tento „výboj“ u nás příliš nefunguje - už proto, že není kde ho provádět. Do dnešní doby se všichni členové věnují hudbě nebo psaní.

Hajdy dupky na Národní - přehrabávání se v cd začíná být drogou, je to svého druhu gamblerství. Nikdo mi do toho nekecá, všechna céda si můžu vzít do ruky a „polaskat se s nima“. Takže tenhle **Richard Thompson** (1949, v západním Londýně). No a zase jsme u *Fairport Convention*, točíme se v kruhu a zase si začínám myslet, že bigbít nemá tolik moc kořenů. Thompson patřil do počáteční skvady a vydržel s kapelou až do 6. desky (i když jeho úplně první kapela na škole se jmenovala *Emil and the Detectives*). Když *FC* v r. 1967 vznikli, tak se spíše počítali k britským *Džefrsnům* než k nějakému prvoligovému, zakladatelskému folku. S *FC* si Thom-

Thompson také odbyl svůj americký debut, vystupovali např. s *Traffic* nebo čtyřkou *CSN&Y*. Když skupinu opustil, hrál studiově, ze svou ženou Lindou vytvořil duo a natočil pár kousků, v r. 1982 se se ženou rozešel, hrál taky se *Sandy Denny* (před časem jsem psal o jejím 2cd výběru) nebo s *Maddy Priorovou*, půlkou *Silly Sisters*. Thompson skládá, zpívá, hraje na kytaru (v tom je asi ceněný nejvíc), umí na mandolínu. To, co hraje, je moderní folk, mnohými ovlivněn, ale pořád Thompson. Natočil přes 25 sólových desek, a když navštívíte jeho internetové stránky: www.richardthompson-music.com, tak zjistíte, že je i stále koncertně aktivní. Já jsem za 260 korun zakoupil cd *Richard Thompson - Action Packed. The Best of the Capitol Years*. 16 fláků vybraných z 5 cd, které natočil u fy Capitol (1988–1999) + 2 nerealizované nahrávky a jedna funglovka. Na některých figurují ve výčtu hráčů i Danny a Teddy - tak střílím na slepo, že jde o syny. Je to pěkný ranec hudby, představte si, že musíte třeba právě *FC* přeměnit v jednoho člověka, tak nějak to zní. Ale nejvíce ze všeho mě berou skladby, které Thompson hraje sám, jenom na kytaru. Největší pecka - 1952 *Vincent Black Lightning* (z cd *Amnesia* 1988) nebo *King of Bohemia* nebo *Cold Kisses*. V bookletu se můžete dočíst, kdy, co, jak a proč která skladba...

Vždycky se to tak sejde, že rok, dva nemůžu něco sehnat, a pak se s tím po bazarech roztrhne pytel. Ještě jeden **Thompson** - tentokrát řadovka, *Small Town Romance*, pouze „hlas a akustická kytara“, z koncertů 8. 1. (Bottom Line) a 29. a 30. 9. (Folky City), obě New York, 1982. 17 skladeb, žádné rychlé hity, je to spíše na dlouhý poslech, folk hodně evropsky kontinentální. Tuze pěkné. Za 270 Kč v Krakovské.

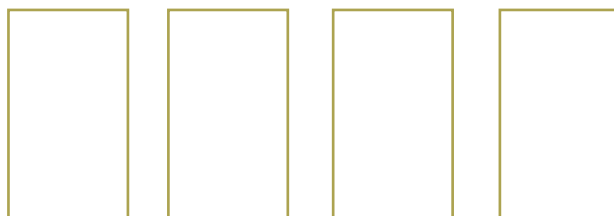
O **Stranglers** už jsem psal mockrát - je to kapela mého srdce (mého mládí). Teď jsem si konečně pořídil cd z r. 1981 *La Folie*, takže

víc už mě nečeká, pokud by se nenašly nějaké slušné nahrávky z období 1977-1979. Škrtiči nejsou jasně zařaditelní - rocková verze punku a new wave, s postupným přechodem k popu. *La Folie*, na které je 12 pecek, je nádhernou, až krystalickou ukázkou bodu obratu, kdy jedna noha vězí v minulosti, a druhá už má nakročeno do budoucnosti. Zpěv už jde proti základní lince, klávesy začínají mít „romantický“ název, atmosféra ústřední skladby, vyprávěcí *La Folie*, volá po srovnání s Brianem Ferrym z *Roxy Music* třeba z období *Stranded*. I když největším hitem je skladba *Golden Brown*, která spíše patří do minulé dekády. K desce je připojen jeden bonus *Cruel Garden* (1982), a to už je jiná číška. Stejně jako je podstatné při uvádění ekonomických ukazatelů, ze kterého roku se vychází a se kterými dalšími se srovnává, stejně tak by poslech jen tohoto alba mohl každého, kdo chce vynést soud, mohl pěkně ošálit. Za 240 korun v bazaru v Jungmance.

Public Image Ltd jsou neodmyslitelně spojeni se jménem John Lydon čili Rotten čili *Sexuální pistole*. Kapela, ve které hrál i podstatnou roli kytarista Keit Levene z *Clash*, vznikla v r. 1978. Já mám hlavně naposlouchané 2LP *Second Edition* z r. 1980, které tehdy významně přispělo k mému přesvědčení, že *Pistole* možná byly pouze takovou marketingovou hrou McLarena, nicméně Lydon je muzikant s nadáním od Pánaboha a nikdo s tím nic nenadělá. Na začátku 90. let se Lydon vrhl na sólo dráhu, ale *PIL* ovlivnily významně britský sound (ale i náš), přetavením punku a new wave (ale i dubu a vůbec ambientu) do tvaru, který částečně ovlivnil i kytarový britpop, ale nejen jej. Ze zhruba 10 řadovek je nejvíce ceněna právě jmenované *Second Edition* (1980), které je vlastně „nové“ vydání o rok starší *Metal Box* (to vyšlo na 3 maxisinglech). CD *The greatest hits, so far* (1990) obsahuje 14 kousků. Nedávno dávali v ČT film *Basquiat*, tam jste mohli *PIL* slyšet. Za 180 na Národní.

Jakub Šofar

MACUROVA SVĚTNIČKA

Rozhodl jsem věnovat i tuto Svět-
ničku portrétu některého z na-
šich významných mladých bás-
níků a krasomilů. Zkrátka někomu z těch
parchantů, kteří pět set let po Shakespearo-
vi ještě mají co říci. Jako například, že se cí-
tí mizerně, že není nikde okolo žádná žen-
ská, což je sice blbost, ale jako básnická li-
cence je to přípustné.

Toho dnešního básníka jsem, milé čte-
nářky, sám nevyhledal, ale potkal jsem jej v
intelektuální kavárně. Seděl jsem u stolu,
zabýváje se zrovna četbou knihy Radima
Kopáče *O etice literárního kritika*, a zrovna
jsem si zatrhl tužkou pasáž:

*Napadání autorit je - a asi to tak má být - do-
ménou každé nastupující generace. Kdo tak
však činí prostředky vztekle urážlivými jen
proto, že mu chybějí argumenty a znalosti, je
blbec.*

*A kromě toho je blbec ještě Ludvík Vaculík,
protože má trapný účes* (str. 163).

A řízl jsem se o ostrý roh stránky. Mám rád
hluboké myšlenky. A kritika Kopáče si vá-

žím. Kam se na jeho erudici hrabe takový
František Ladislav Čelakovský? Nebo Marie
Křenová-Hubáčková... Vždycky když Kopáč
ztrhne nějakého literárního gaunera, říkám
si: Ten Kopáč, to musí být nějaký slušný člo-
věk. Napil jsem se čaje a zahleděl se skrze
modravou záclonku na dělníky pracující na
dláždění chodníku. Možná to byli etnologo-
vé, kteří jen zkoumali dláždění ulice jako
vědecký problém. Jako lidový zvyk a slav-
nost. A tepláky jako kroj.

Když v tu se rozletěly dveře a básnický
vstoupil básník, následován malinkým pej-
skem.

„Čau,“ řekl a zahleděl se na mě svýma
jasnýma, sympatickýma očima. Je to, podle
mého, v hloubce své (řečeno klasicky, aris-
totelovsky) DUŠE... dobrý člověk. A jistě ta-
lentovaný, o tom prosím nepochybuje ani
vy - čtenářky - co ho nemáte rády. To, že se
někdy chová jako fracek, jak říkáte, je pou-
ze faktem sociologickým, podlehnutím to-
mu obrovského tlaku!

Jak se říká: NOMEN - OMEN! Jmenu-
je-li se Viktor Ůlek, nejedná se o váš ůlek
z jeho undergroundového dandyovství, dra-

Foto
Kateřina
Rudčenkova

hé čtenářky. To je spíše jeho úlek z okolního světa. Děs z toho světa, do něhož vpadl svým zrozením, jako se Venuše zrodila z pěny.

„Co to?“ říkám a ukazuji na psa, který švihá miniaturním ocasem. „To je tvá nová sbírka?“

„Ne. To je normální pes. Prostě pes,“ řekl básník smutně. „Ale chápu, že se to těžko rozezná.“

„Nová sbírka je tohle,“ řekl a vyndal cosi melancholicky z kapsy. „A není jen jedna. Jsou tři.“

Ale to už ten básník soustředěně poslouchal hovor u vedlejšího stolu. Pak vytáhl bloček a začal si jej zapisovat.

„To bude báseň,“ pochvaloval si. „To bude báseň.“

„Sonet?“ řekl jsem. „Nebo aspoň ekloga?“

„Hehe,“ řekl si pod vousem a pak mi dal celou věc přečíst. „Je tam všechno. Všecko.“ Četl jsem:

Viktor Úlek

Pivo

Tak dáme ještě pivo.

Já ne.

Hele, co?

Tak dáme,

ale jen malý.

„No...,“ řekl jsem. „Vypointované to je...“

„Tak já ti tady nechám ty sbírky a jdu si sednout támhle vedle těch tlustých pánů, z toho totiž kouká cyklus.“

Podíval jsem se do jedné z těch sbírek, jež se v stručné předmluvě hlásila k dadaismu.

Koberec chobot zvednul

Jahodový herec za sebou spláchl okno

Včelstvo planety vyskočilo

Zelené údolí prohnulo úd

„No jo, fakt je to dada,“ říkám.

„Ale Dáda Patrasová u toho tancovala v růžovém cvičebním úboru,“ řekl Radim Kopáč, který právě přišel. A řekl to nesouhlasně.

„To napsal Viktor Úlek,“ říkám.

„No jo, dobrý, dobrý to je,“ řekl a svižným krokem kráčel k tlustochům a Viktorovi.

Otevírám druhou sbírku:

Má milenko se safírovým okem,

ležíme v trávě mezi kobyčkami.

Mršinu tlustou nasáváme lokem.

Ornament masa, táhnoucí se strání.

„No jo,“ říkám. „On čte i klasiku. Květy zla, co?“ pochvaluji si.

„Znal jsem jednu pedagožku, která svým studentům zadávala podobná cvičení. Časem snad Viktor objeví i Vergiliovu Aeneidu.“ Otevírám i třetí sbírku a začtu se do slok:

V tom nad trojskými hradbami zlatistvé perutě ohňů,
od lstivých Řeků vzešlých, do dálky blankytné svitly,
a šípů hladoví ptáci do domů spících zalétli.

Krvavě zbarvená zbroj a helmice zpitých, již v poplachu,
ze země vstali a těkavou rukou kopí zdvihli,
v tu chvíli pod řeckým ostrím klesly v sivou prašnou zem.
Aeneas šlechetný, zanechav trosky brunátné bouři,
s věrnými pospíchal v zátoku, již stříbřitou vodu
luna světlem klidným a hrůzně požár ozářil.

Doslov redakce: Jelikož si tato Světnička tropí šprýmy ze zakladatelů Dobré adresy, rozhodli jsme se ji po Vergiliově utnout. Pevně přitom doufáme, že mezi jednotlivými redaktory DA vypuknou krvavé literární boje.

K a f e

By

H r u b é

Ž á m e z í

„Už toho mám dost. Vždyť ty úplně popíráš smysl hry!“

„Já? Já jo? Vždyť ty ani nevíš co tím smyslem je. Ty to nechápeš!“

„Říkám ti, že tu hru špiníš. Normálně ji svým přístupem špiníš.“

„Ahá, tak ty seš nějaké tajné strážce jejích zásad.“

„A seš hamižná!“

„A ty nemožnej ve své snaze o čistotu!“

Není to poprvé. Ani naposledy, co se takhle chytmem při hře. Obzvlášť teď, když pronikáme stále hloub (výš) do jejích pravidel. p r a l e s Je to jiné než na začátku. Není divu. Pravidla nic moc složitého, navíc radost z jejich pochopení. Byl docela klid. Normální supění při prohře a nepokrytá radost ze soupeření a z výhry (u mě), urputně důstojný výraz se soustředěním a jemné pousmání (neustále u něj).

Ale tohle je peklo.

h o u š ť

Máme knihu, kde je vše napsáno. Pěkně přehledně a navíc i se zkušenými testy. Víme jak si počínat, co může nastat. Teoreticky jsme zaopatření. Ostatně i prakticky. Mnohdy jsme i vepředu oproti výkladu knihy. Spoustu už víme, a to nás dobrá polovina instrukcí důležitých pro hru ještě čeká. Knihu pravidel čteme společně, startovní čára je tak pro oba stejná. Můžeme hrát, nic nebrání vítězství a prohře. O zlatý trenky nejde (víme oba).

Ale já to prý špiním. Starou čínskou deskovou hru, která se hraje s maximální soustředěností, bez vnějších vzruchů, která harmonizuje a rozšiřuje duchovní obzory.

Ale já ji prý hraju jak starej mariášník. No to on si ještě určitě myslí, že švindluju. Samozřejmě ne nutně prakticky, ale teoreticky (mentálně) jistě.

k a l h o t y

Říkám mu to. Říkám – jak můžeš mít potěšení ze hry, když to vypadá, jako když spíš? Hra musí mít šťávu, patří to k ní. Ale prej – špiníš. Ještě to slovo špiníš. Vždyť to je skoro jako kdyby řek ty špín. Co si to osobuje? Kdo je?

Já z toho ustupovat nebudu. Už pro tu špínu ne. Už z principu. Nikdo nemůže obviňovat druhého s takovou jistotou, s jakou to dělá on. Nezhltl moudrost světa, i když si to asi myslí. Ať si nevidí. n o s u š p i č k u

A vyrazím do boje. Za půvab, za právo na cokoli. Vždyť proto je hra hrou. Nedovolím, aby z ní vycucnul všechno, co k ní patří a co on považuje přímo za sprostě nevhodné. Je mi jedno jestli Čína nebo Kolumbie. Základní zásady her jsou všude na světě stejné. Hraju, abych změřil síly. Hraju, abych sobě dokázal, že na něco mám. Nebo nemám. Hraju pro vzrušení ze zápasů, z možností kombinací, strategie. Hraju pro ověření sebeovládání a dávky jakéhosi umu poplést a svést protihráče. Ale s ním – už nehraju.

Vsadím se, že kdybych mu tohle všechno vyjmenovala, odkýval by to a řekl – tohle ti klidně podepíšu. Tak o co kruci jde? Tohle je všechno v pořádku. Zásady jsou v pořádku, ale jde o tebe, (říká on o mně), ty pravidla kazíš a překrucuješ, používáš nečisté praktiky, pohybuješ se na povrchu a skutečný smysl ti uniká. Aha, tak to už znám. Za chvíli to přijde, špiním a tak dál. Mám toho právě dost.

v y b í j e n á Osvícenec. Odehraje pár klání a už ví jak na to. Přesně jak na to. Podstatu má v malíku. Ale já jsem úplně na rozskočení. Proti tomu snad nejde nic dělat. Jak to prudí. Namyšlenec. Ale to stejně nepomůže. Tohle nejde jen tak zmocit. Je to zasekaný na sto let dopředu. vy š š í d í v č í

v ě č no s t

Nevěřím mu, že ho to neškádlí hrát rozšafně. Vypadl by ze stylu. Ó probůh, zpronevěřil by se. Vsadím boty, že mu určitě chybí hrát s vášnivou grácií a třeba si u hry i zaklít. Jako dřív. Jako vždycy. No, ale on se chce mermomocí stát suchopárem, hráčem se všemi pásy cudnosti. Ale já na tohle nejsem. Ne o to nejde - nejsem, já to neuznávám. A protiví se mi to.

s v é v o l e
u d a t n o s t i

Nikdy jsme spolu žádné hry nehráli. Tahle Čína je naše poprvé. Dřív nějak nebylo proč, nebo spíš co hrát. Z karet mám depresi a hry s kostkou nesnáší on. Šachy jsou pro génie. Tohle vypadalo jako něco docela jiného. Že by lákala exotika? Spíš originalita či jakási výsada hrát hru, kterou nikdo moc nezná a která prostě není profláklá. A hlavně - má tradici, není to jen tak nějaké plesknutí do vody.

m e c h a n i k a

Ve specializovaném obchodě her nám naši volbu plně schválili a my si domů přinesli nevelký balíček a - knihu k tomu. Byla to setsakra drahá sranda, ale obětovali jsme to. Koneckonců není to každý den a když jsme si to oba dva přáli... Nadšení z prvních zápasů bylo neskonale. Úplně nás to sebralo. Bylo v tom něco nového. Usadit se večer proti sobě ke stolu, rozložit hrací desku - a spustit.

Radost z novinky vydržela překvapivě dlouho. Hráli jsme dost intenzivně, ale po čase začal zájem přece jen pozvolna upadat. Sklaplo.

c h ř t á n

Nevím už úplně přesně, co znovu oživilo náš zájem. Přijde mi, že na něho jednou ze šuplíku vypadla kniha zásad a nám došlo, že jsme v herním umění skončili na samém počátku a tak se znovu začeti do pravidel, postupovali dále. Vášně vzplanula naplno. Hráli

jsme zas a znova, čím dál častěji. Dokonce se k nám časem přidalo i pár přátel. Ale ti nevydrželi příliš dlouho. Brali hru jako kratochvíli. Tak jsme hráli dál sami.

Ale ta pravidla, ta zatrolená pravidla. Všechno se proměnilo. Je umanutej. Co si jenom myslí, že vyznává. Stojíme si opravdu špína - čistota? On to tak určitě má.

sa m o sp á d

Však co. Udolat vzrušení. Lidé se často pohádají v zápalu hry. Drtím to mezi zuby. Co se kohoutit? Žmoulám si pěsti. Vždyť se tomu zasmějeme. Budeme hrát dál. Žít dál. Hráť a žít. Jako dřív. Ono to odezní.

n a o ka m ž i k

Proč je takové prázdno. Nefunguje to? Smích neuvolnil. Stažený ve špagátech napořád? Nejde to prorvat. Nijak?

s a m o s o u d c e

Jednou s tebou půjdu. Nechci se na tebe dívat z dálky. Prý už se ti i v turnajích docela daří. Vedoucí vašeho Klubu tě moc chválil. Prý svěže postupuješ. Ne, na soustředění s tebou opravdu nepojedu. Milé, že ses zeptal.

**Radost z novinky vydržela
překvapivě dlouho. Hráli jsme dost
intenzivně, ale po čase začal
zájem přece jen pozvolna upadat.**

Vydavatel přitom rozhoduje
o personálním obsazení redakce
i přímo o obsahu.

Žurnalista

Zvlášť oblíbená
jsou následující
témata: koně,
astrologie,
kosmetika,
astrologie
a koně.

Kdesi na severu, východě či jihu Čech, za mlhou hustou tak, že by se dala krájet, leží středně velké okresní město. V něm vychází regionální časopis a v jeho redakci sedí novinář, který má ještě pražská měřítka, a tak se nemůže vynadivit, jak taková instituce vůbec může fungovat. Takže se podívejme blíže, jak vypadá život regionálního časopisu.

Nejdřív je nutné vysvětlit, v jakém periodiku takový žurnalista pracuje. Na „venkově“, což pro Pražany znamená za demarkační linií Beroun – Dobříš, se totiž objevují tři základní typy časopisů.

Patolizové, literáti, párovci

Prvním typem regionálního časopisu je titul vydávaný velkou místní firmou, například železárnami, nebo na takové firmě závislý jako na jediném inzerentovi. Pro lepší dojem a v zájmu maskování se magazin nejmenuje „Železářský obzor“, ale třeba „Náš patriot“. Vydavatel přitom rozhoduje o personálním obsazení redakce i přímo o obsahu.

V takovém časopise se objevují dva typy materiálů – oslavné články a vata. Číst se nedá ani jedno. Typický oslavný článek se věnuje (kupodivu) například dvacetiletému výročí železáren. V rozsáhlém rozhovoru generální ředitel železáren vypráví, kolik jeho firma letos vyválcovala kilometrů plechu. Tyto materiály většinou připravuje PR oddělení příslušné fabriky. Redaktoři přitom mají přísný zákaz změnit byť jen čárku – aby si pan generální nemyslel, že z něj děláme hlupáka, když mu v jeho monolozích škrtáme.

Pan generální by přitom byl často rád, kdyby se našel novinář, který by měl tu drzost mu do očí říct, že s ním nesouhlasí. Bohužel nikdo z novinářů to nikdy nezkusí.

Článek – vata je většinou psán ve stylu místní kroniky. Na jedné stránce se pak sejdou zatoulaní psi, historické okénko („na místním Hradenburku možná obědval Karel IV.“) a pár rautů na magistrátu.

Pan generální by přitom byl často rád, kdyby se našel novinář, který by měl tu drzost mu do očí říct, že s ním nesouhlasí. Bohužel nikdo z novinářů to nikdy nezkusí.

na venkově

Druhý typ časopisu vydává ve volném čase místní nadšenec. Takový magazín se vyznačuje jednak vlastivědným zaměřením, jednak literárním grafomanstvím. Motto časopisu: U nás je tak krásně a my se máme tak rádi. Takže se píše o místních kašnách, rozkvétajících kaštanech (které voní mnohem luzněji než ty pražské), sýkorkách a lidské závisti. Tyto tituly jsou graficky nekvalitní a po krátkém období nepravidelné periodicity do roka zanikají. Zajímavé je, že za pár měsíců to jiný nadšenec zkusí znovu.

Třetím typem jsou časopisy soběstačné. Ekonomicky žijí z inzerce, čtenářská poplatka v regionu je mizerná. Předpokládáme, že v tomto třetím typu časopisu působí náš hrdina.

Jak to chodí

Takový regionální časopis má zhruba tři stálé zaměstnance: manažera, grafika a sekretářku. Manažer každý večer absoluuje propagační akce významných místních firem. Grafik si u nadupaného počítače vyrábí melouchářské zakázky. Sekretářka tráví dny v kuchynce, aby u kávy zvládla přival kamarádek, které se za ní chodí podívat. Kamarádky mimo jiné obstarávají to, čemu se vznešeně říká Příspěvky. Jak v tomto stavu může časopis vyjít, je záhadou.

Řešení: Magazín funguje samospádem. Je natolik závislý na reklamě, že dvě třetiny

materiálů dostává přímo od inzerentů. Přitom platí pravidlo „nic neměnit“ – třeba šéf stavební firmy důrazně trvá na tom, že sbíjecí kladivo je něco zcela jiného než sbíječka.

Reklamní články psané buď přímo pány řediteli nebo jejich mluvčími se vyznačují nesnesitelně zdeřněným jazykem. V poslední době letí zvláště užívání pasivních slovesných vazeb a slova „realizace“. Cenu Zlatého Jungmanna provždy získala věta „realizace projektu byly realizovány“.

Zdálo by se, že reklamní články, jejichž zpracování si inzerent objedná od redakce, budou čtivější. Chyba lávky: Zkuste si napsat dvanáctidílný seriál o pokrývání střech.

Velký podíl skutečně vlastních redakčních článků („příspěvků“) pak tvoří vata – magazínové čtení bez jakékoliv aktuálnosti a vztahu k realitě. Zvláště oblíbená jsou následující témata: koně, astrologie, kosmetika, astrologie a koně.

Občas se stane, že se některý z příspěvů rozhoupe ke skutečné žurnalistice a vydá se ve veřejném zájmu získávat informace o nějaké zásadní regionální kauze. Symbióza s radnicí a místními podnikatelskými bossy mu ale svazuje nohy, jazyk i prsty. Obava z kontroverze pak z jeho článku udělá to, co cimrmani s posměchem nazývali pozitivní konstruktivní kritika. Hlavně být opatrný, protože co kdyby.

Zúčastněte se!

Lze vůbec dělat mimo Prahu nezávislou a náročnou žurnalistiku? Zdá se, že na recept zatím nikdo nepřišel. Celkem pochopitelně – k velkorysému pojetí potřebujete velkorysé peníze, a těch se za demarkační linií příliš nedostává. Zdá se tedy, že regionální časopisy v současné podobě ještě pár let vydrží. To je dobře. Roční pobyt v takovém periodiku lze každému novináři jen doporučit. Aspoň si začne vážit toho, jak se má v Praze dobře.

Pavel Cácha

Ten třetí, tedy sex sám...

Knížka je
útlá, její
titulní
postava,
řezník, ne.
Ano
postava,
nikoli
hrdina. Ani
román to
totiž
vlastně
není, ne
víc, než
jsou
autíčka
Burrage
limuzínami.

Jak jen psát o tom, jak se člověk nechal nachytat? Ale snad není nutné se stydět, i když jsem se nachytal na podtitul „erotický román“, tedy, jen kdyby opravdu erotický byl. Ale ne všechno třpytivé je zlato a ne všechno plné sexu si může říkat erotické. Řeč bude o svém způsobem slavném francouzském románu Aliny Reyes Řezník. Od loňska ho tu máme i česky.

Knížka je útlá, její titulní postava, řezník, ne. Ano postava, nikoli hrdina. Ani román to totiž vlastně není, ne víc, než jsou autíčka Burrage limuzínami. Ale to já jsem se zas nechal nachytat, a kdoví, je-li ten podtitul vůbec autorský. Zpět k postavě: postavě beze jména, bez tváře. Stejně tak jako ostatní, s jedinou výjimkou, ke které se dostaneme.

V první osobě vyprávěný děj je tématiky velmi prostý, i když se jednotlivé motivy všelijak proplétají, jakoby sledovaly nespojitou nit vzpomínek v soukromém ústním podání. Popis práce v řeznictví, vzpomínky na nepřítomného partnera (ten a jenom ten má jméno), kratičké zmínky o každodennosti (studentky malířství?), extatické sebe-reflexe a pak už jen řezníkovy „šťavnaté“ monology a důkladný popis jednoho dne plného sexu.

To spojení je jistě neobvyklé: maso a sex. Stojí vedle sebe, bohaté symboly, důležité fenomény. Spojuje je omámení, fascinace, pohled zblízka. Nestřídmost. Podivuhodně poetický jazyk plný neposedné obzornosti, který krouží v úvahách kolem čerstvě ukrojeného plátku masa, docela ostře kontrastuje s jednoduchostí, přímostí a nevybíravostí všech popisů sexu – řezníkových beatnických nekonečných nestydatých

nevět, ale i dalších pasáží. Pak zase, pokaždé, když se jen trochu odpoutá pozornost od pohlaví, začíná text v úvahách a líčení opět nabírat tempa a zajímavosti. Jakoby sledoval vypravěččinu vědomí a sám byl fascinován, stával se posedlým sexem, je jím neustále narušován, rozbíjen a trhán. V tom je kousek jistého umění, takový skaz stojí za povšimnutí.

Těžko říci, jestli můžeme klíč k banálnosti a nebývalému rozsahu všech těch explicitních pasáží hledat v původu knihy (konec 80. let) a něco usoudit z toho, že jak autorka, tak vypravěčka jsou ženy – a dominantní a dominující roli ve všem tom sexu hraje žena, navzdory agresivním a naléhavým mužům. I ve chvíli zdánlivého zdolání zůstává ona tím, kdo je v rámci možností nad věcí a kdo se rozhoduje. Nebo alespoň chce rozhodovat, protože pak i nad ní získává vládu ten třetí, tedy sex sám. Má-li to všechno nějaký hlubší význam a smysl, těžko zprvu říci. Je kromě emancipace (žena taky umí popisovat – a pěkně zostra – to, po čem my, požívační samci, tolik slintáme...) přítomno ještě něco víc?

Vprostřed knihy přichází bouře a dělí ji, právě tak, jak to umí jen ostrý řeznický nůž. Z fascinace se stává realizace, úprk a konec. Je uťatý, zamotaný, zblázněný. I text sám se z té posedlosti pomátl a nemůže dál.

Možná, že určité východisko toho, co se na necelých sedmdesáti stránkách tak podivně míchá, můžeme najít na úplném konci. Všechno to explicitní je jen o sexu. A v něm samém žádná erotika není. Stejně jako ono do paralely postavené maso samo k jídlu nestačí – i když ho máme tak rádi. Chybí zelenina, koření, rýže, víno. A právě tu myšlku možná postihuje závěr, který se zdá všechno shrnovat, posouvat a přetáčet: i růžových okvětních plátků se může člověk prostě smutně a obyčejně „přejít“. Zbude jen holý, trnitý stonek. Takže nakonec přeci jen to vlastně je o erotice, ovšem podle Cimrmana: sám filosof je ostře ohraničen a vymezen prostorem, ve kterém právě přesně on sám schází.

Samuel Titěra

Alina Reyes: Řezník (Le Boucher, 1988)

Nakladatelství Marie Chřibkové, One Woman Press 2002, přeložila Zlata Chatel

Simona a Patrik

Seděli jsme na koleji ve společenské místnosti. Bylo nás asi devět a celkem zanedbaně jsme sledovali jakýsi film nebo seriál, který zrovna běžel televizi. Nemluvíli jsme. Tedy kromě Simony.

„To můj Patrik je teda hezčí,“ komentovala Simona hned na začátku vzezření mladého ulízaného svalouna, který měl být v kusu hlavním rekem. „Má lepší postavu, kratší a hustší vlasy a kulatější obličej.“

Představil jsem si místo hlavního hrdiny Godzillu a sledoval dál.

„To můj Patrik takhle sprostě nemluví,“ upozornila nás Simona během družného hovoru reka s tlupou jeho kumpánů, k němuž scénáristu pravděpodobně inspiroval slovník vulgarismů a v němž slušné výrazivo bylo zastoupeno pouze předložkami a spojkami. „A taky nepěstuje takovýhle pochybný kamarácoftý. To on je radši se mnou,“ dodala.

Když došlo v televizi k dopravní nehodě, neboť řidič-rek na kluzkém povrchu nezvládl levotočivou zatáčku, obstarala Simona dopravní zpravodajství: „To by se mýmu Patrikovi stát nemohlo, on řídí skvěle. Jezdí sice taky rychle, ale umí to.“

Příběh zavedl reka i na jakousi diskotéku plnou, řekněme, podnapilých a dalšími prostředky omámených jedinců. „To já nechápu, tenhle způsob života, jak některý lidi prostě celej tejden makaj, pak jdou v pátek večer na dýzu, tam pařej, vožerou se, zfetujou a v tom je celej smysl jejich existence. To my s Patrikem takhle uboze nežijem. Zrovna tuhle v pátek na zábavě...“ zanechala bohužel Simona

svou větu nedokončenou, neboť se rek na obrazovce právě setkal se svou přítelkyní. (V porovnání se Simonou měla mimochodem lep-

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

ší postavu, kratší a hustší vlasy a kulatější obličej.)

Nevím, jak na tom byli ostatní, ale mě už další děj v televizi dávno přestal zajímat a napjatě jsem očekával další pokračování situace Simona a její chlapec. Přišlo hned po reklamě.

V televizi nastal čas pro milostné intermezzo. Rek si odnášel svou řeči v náručí a ta ho při tom dlouze a vášnivě líbala. Simona nejprve, zdálo se, pohledem dlouho analyzovala jejich techniku a pak pravila: „Holky, taky si myslíte, že chlap, kterej neumí líbat a kterej svoji holku neunese, není chlap? Mě teda Patrik unese a líbá fantasticky,“ nenechala nikoho z nás na pochybách, jaký je Patrik chlap.

Jakkoliv možná Simona očekávala, že se nyní rozproudí živá diskuse o nosnosti přítelů přítomných děvčat, jedinou reakcí bylo, že si vedle sedící Mirka začala stříhat nehty.

Po vášnivě noci (v televizi) přišel opět den. Rek se setkal se svými kamarády v hospodě a jal se jim líčit (mimo jiné) poměrně podrobně podrobnosti z předchozí noci.

„No fuj,“ vyhrkla Simona, „tohle by Patrik nikdy neudělal. Proto já ho tak miluju, protože je úplně jinej.“

Doslov: Uznejte, že k takovému příběhu je těžko vymýšlet pointu. Ale možná bych vám místo ní mohl převyprávět, co Patrik v tu chvíli prováděl se Simoninou nejlepší kamarádkou. Ví to od něj i s detailním porovnáním obou děvčat údajně celý Krumlov.

Dalajláműv

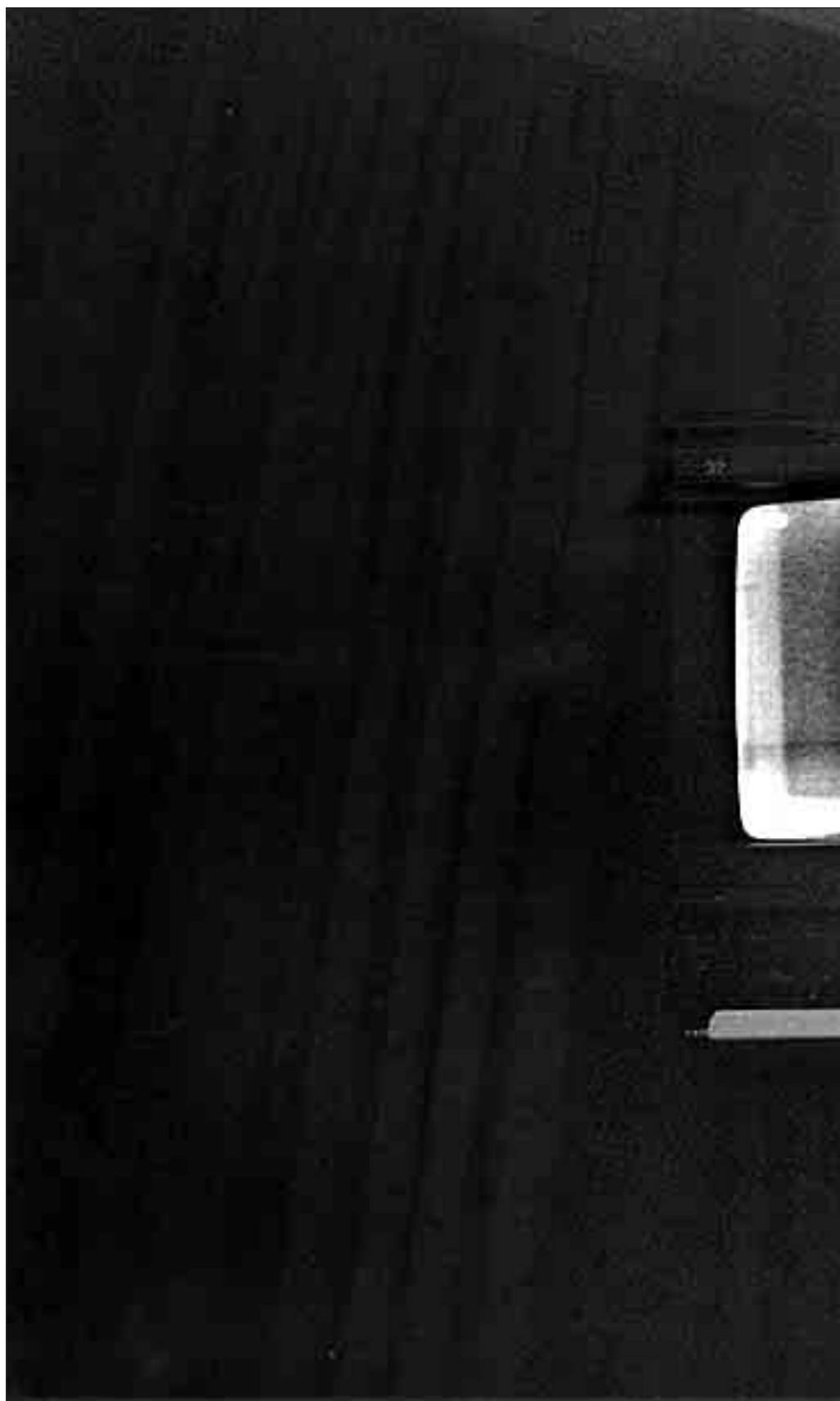
Martin

© 2003

list

Voříšek

Dalajláműv list

Martin Vorišek

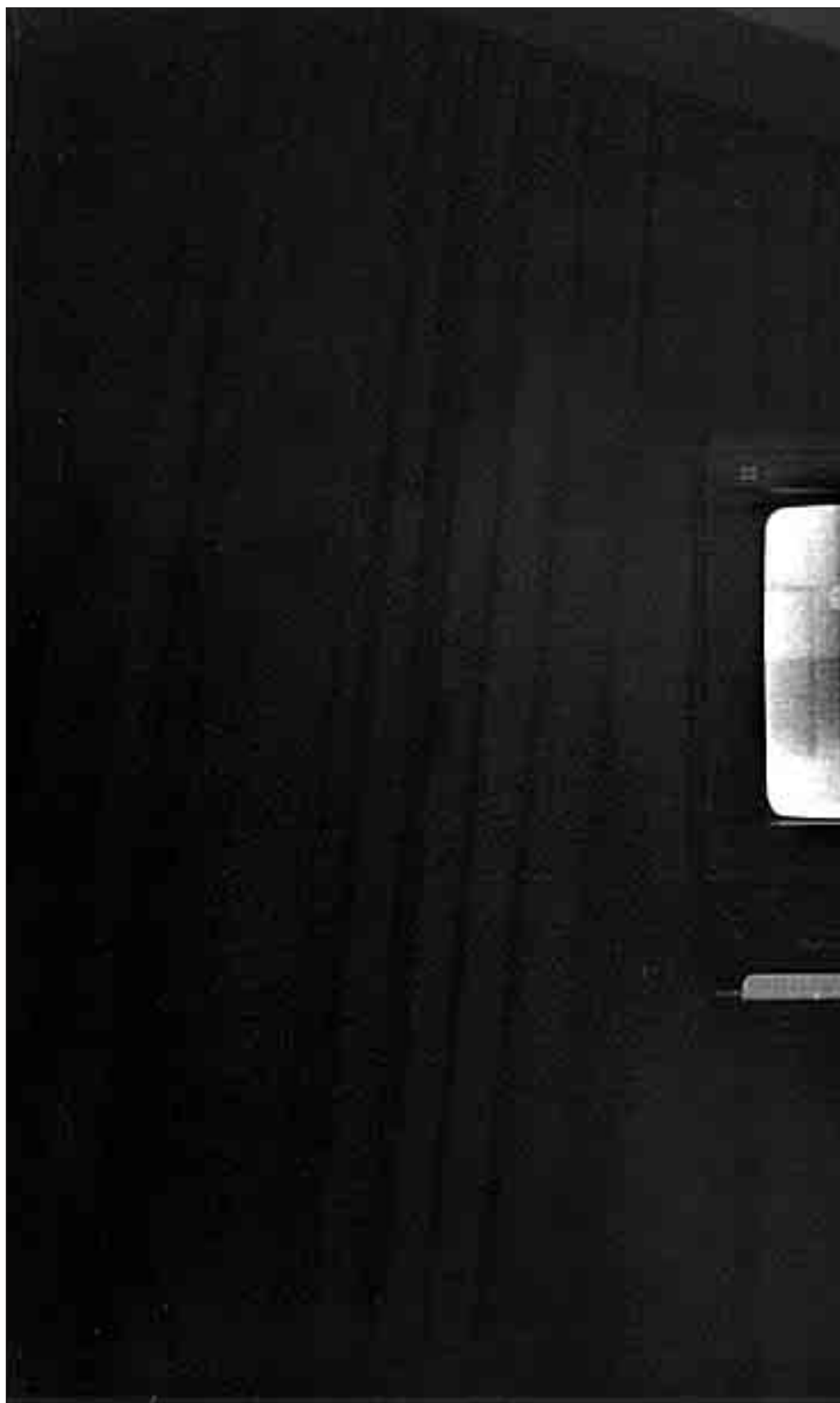

Dalajláműv list

Martin Vorišek

Dalajláműv list

Martin Vorišek

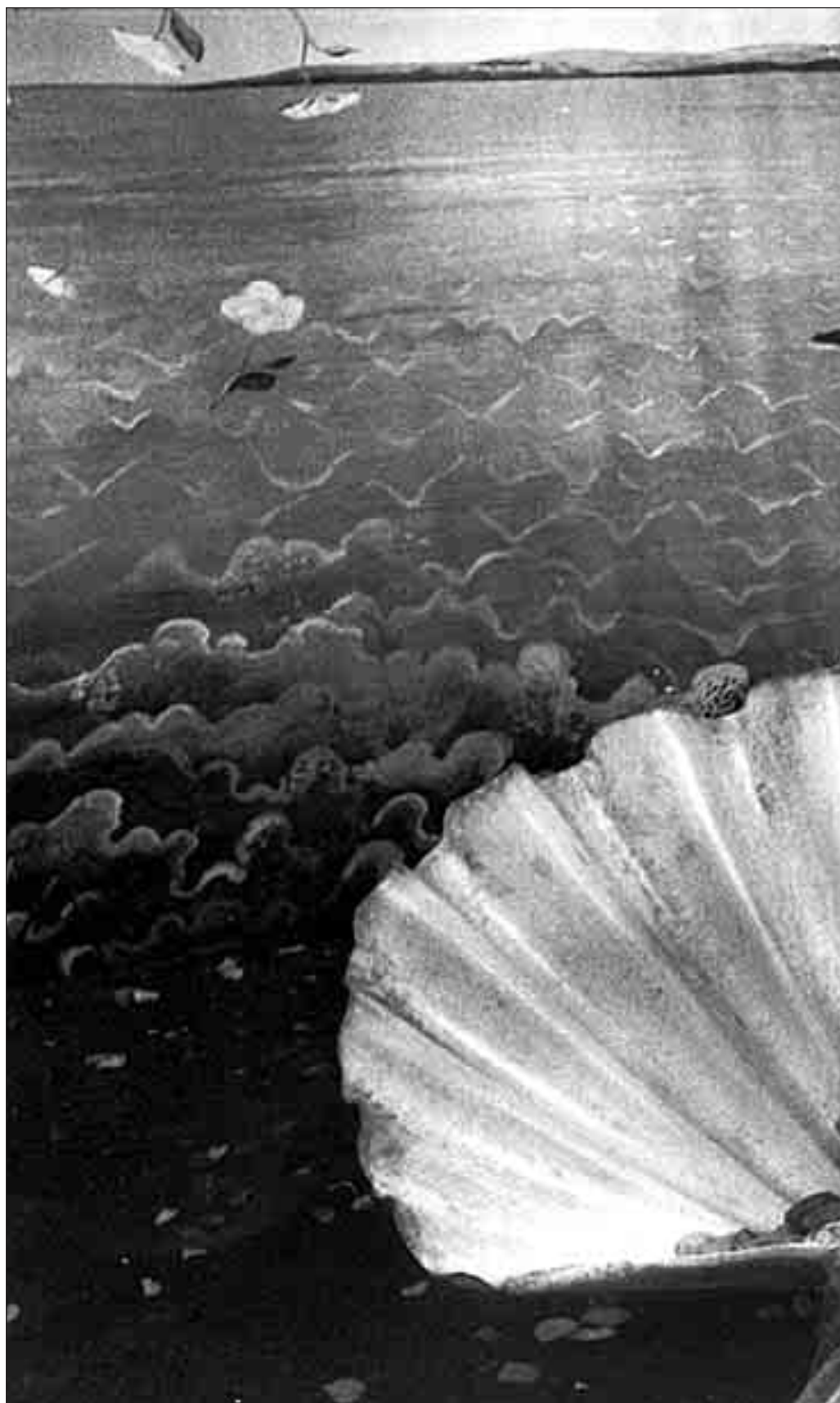

Dalajláműv list

Martin Vorišek

Dalajláműv list

Martin Voříšek

Dalajláműv list

Martin Voříšek

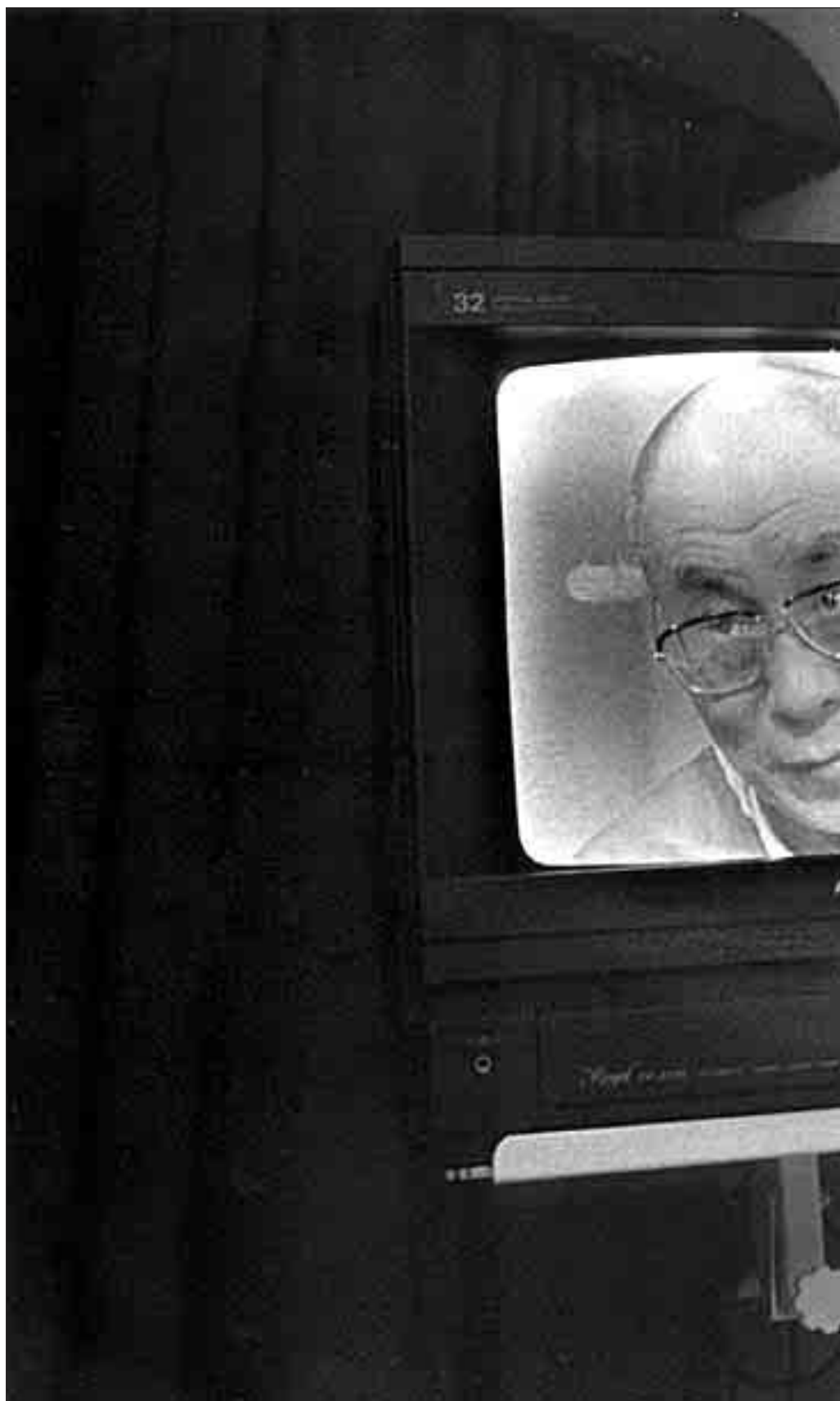

Dalajláműv list

Martin Vorišek

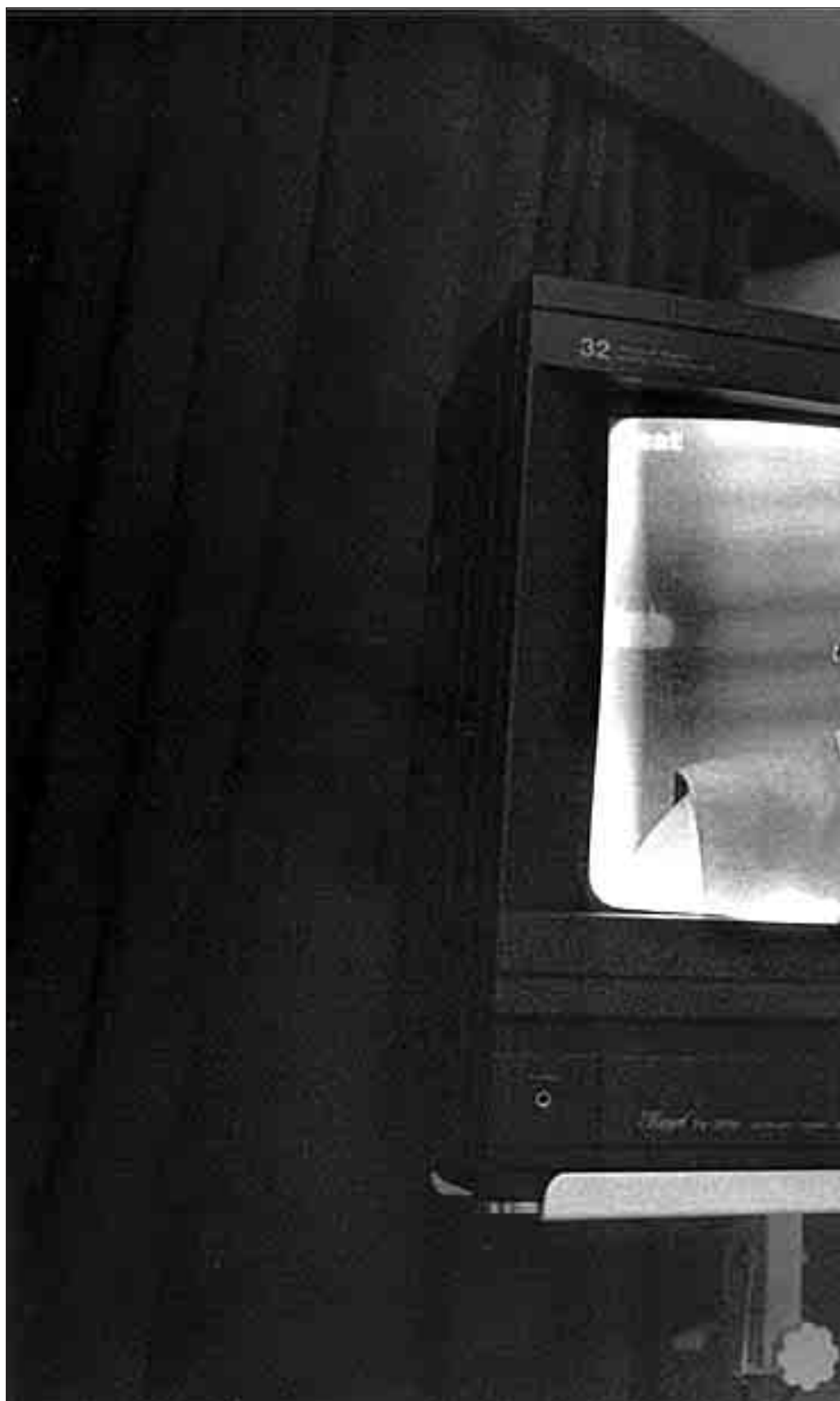

Dalajláműv list

Martin Vorišek

Dalajláműv list

Martin Vorišek

V příštím čísle (vychází 31. března 2003)

si přečtete:

Rozhovor
s Michalem Šandou

Krvik Totr

Recenzi
na Věčný pekelný žalář

Fotografie prostitutky
z její zdravotní knížky
(k článku na str. 4)

Na shledanou příště!